УКАЗ
Прэзідыума Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь
Аб прысваенні тав. ГІЛЕВІЧУ Н. С. ганаровага звання «Народны паэт Беларусі»
За вялікія заслугі ў развіцці беларускай мастацкай літаратуры прысвоіць паэту Гілевічу Нілу Сямёнавічу ганаровае званне «Народны паэт Беларусі».
Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С. ШУШКЕВІЧ.
30 верасня 1991 года.
г. Мінск.

ЗВЯЗДА

Газета выдаецца са жніўня 1917 года

2 кастрычніка 1991 г.
СЕРАДА
№ 191 (21719)
Цана 20 кап.

На нечарговай шостай сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь

Працуе шостая сесія Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь дванаццатага склікання.

Фота Я. ПЯСЕЦКАГА і М. АМЕЛЬЧАНКІ.

Кампартыя і яе маёмасць

Чытач просіць слова

Адчуваецца, што шок і здранцвенне, якія паралізавалі многіх членаў кампартыі пасля вядомага Указа Прэзідэнта краіны аб прыпыненні дзейнасці КПСС, заканчваецца.

У рэдакцыйнай пошце пачынаюць, як і ў дэпутацкіх, паўляцца лісты, падпісаныя камуністамі.

І нас яны радуюць — «Звязда», перастаўшы быць органам ЦК КПБ, не адмовілася ад шырокага асвятлення дзейнасці грамадска-палітычных аб'яднанняў, рухаў і партый, ад абароны правоў чалавека на тыя альбо іншыя перакананні.

Думаем, што, як і раней, разам са сваімі чытачамі будзем шукаць адказы на галоўныя пытанні, што ставіць жыццё. Тым болей, што з адказамі зараз усё цяжэй — няма манаполіі на ісціну, ёсць спаборніцтва думак і аргументаў.

Давайце ім і абмяняемся!

Ад сваёй долі адмаўляюся

Цяпер многа пішуць і гавораць аб тым, як быць з маёмасцю КПСС—КПБ. Многія тысячы былых членаў партыі пакінулі гэтую ў многім злачынную арганізацыю. Гэтыя людзі гадамі, дзесяцігоддзямі плацілі партыйныя ўзносы, але пры іхнім выхадзе з партыі ніхто не вярнуў ім хоць частку заплачаных грошай. Агромністае багацце партыі, нажытае за кошт узносаў, партбосы прысвоілі сабе. Але ж, як вядома, пры разводзе маёмасць дзеліцца. Лічу, што гэтак павінна паступіць і кампартыя.

Я ў партыі прабыў дзесяць дзве тысячы рублёў. На сённяшнія грошы гэта сума ў некалькі разоў большая, бо з партыяй я развітаўся ў 1983 годзе, калі былі развянчаны многія міфы аб афганскай авантуры, аб «развітым сацыялізме», псеўдаінтэрнацыяналізме. Многае давялося перацярпець пасля.

Заклікаю ўсіх, хто ў розны час выйшаў з кампартыі, перадаць сваю долю маёмасці, свае грошы ў карысць народу. А тое, што застанецца,— нацыяналізаваць.

І. МІРОНЧЫК.

г. Мінск.

Вырашым самі...

Ад свайго імя і ад імя радавых камуністаў Быхаўскай райбальніцы я рашуча выступаю за захаванне партыі. Няхай яна будзе мець іншую назву, але будзе захавана. Мы, радавыя камуністы, нічым не заплямілі сябе. Да таго ж вядомы факты, калі многія камуністы адкрыта ўжо ў першыя дні асудзілі путчыстаў. Я лічу, што неабходна канфіскаваць маёмасць, належачую партыйнай вярхушцы, якая ўдзельнічала ў змове. Астатняе павінна належаць камуністам, і яны самі маюць права ім распарадзіцца.

Уласнасць КПСС стваралася на базе членскіх узносаў. Калі ўлічыць, што многія камуністы плацілі ўзносы па 10—40 гадоў, то атрымаюцца значныя сумы. Нават калі партыю ліквідуюць, яе маёмасцю павінны распарадзіцца тыя, хто яе ствараў. Мы самі вырашым, каму яе аддаваць,— дзецям-сіротам, пенсіянерам, інвалідам, мнагадзетным маці.

У нас у партыйнай арганізацыі многа камуністаў, якія прайшлі вайну, маюць узнагароды. Я з імі часта сустракаюся, і ўсе яны выказваюць адну думку — партыя павінна быць захавана, пытанне аб выдаткаванні сродкаў павінна вырашацца ўсімі камуністамі.

Л. УРСУЛЕНКА,
сакратар партыйнай арганізацыі райбальніцы,
член КПСС з 1966 года.

Не партыйнае, а народнае

Зараз даволі моцна ўкаранілася ў розумы думка аб тым, што маёмасць партыі — гэта тое, што набывалася на ўзносы радавых камуністаў, а таму трэба выдаць кожнаму яго частку. Ну, ці не смешна такое чытаць! Ды партэліта «праядала» калі не ўсе ўзносы, дык большую частку іх — сабе на далёка не жабрацкія па тым часе заработкі, на ўсялякія паездкі, нікому не патрэбныя нарады, сімпозіумы, семінары, на ўтрыманне сваіх дач ды лімузінаў... А тым часам многія гаспадаркі, багатыя прадпрыемствы пералічвалі райкомам, парткомам грошы на самыя розныя мэты. Маўляў, сваіх сродкаў райком не мае, аплаціце. І аплочвалі.

Нядаўна прачытаў у газеце, што адменены льготы ветэранам партыі. Аказваецца, плацілі іх... з дзяржаўнай кішэні, адрываючы капейкі ад «звычайных» пенсіянераў. Ну, проста няма слоў. Даўно зблыталі партыю і дзяржаву. А колькі журналістаў, выдаўцоў працавалі на партыйную касу? А колькі адабрана ў народа лепшых будынкаў? І зараз паварочваецца язык аб нейкай партыйнай маёмасці гаварыць? Няма ў партыі маёмасці. Гэта маёмасць краіны, людзей.

С. ГАРБЯНКОЎ.

Мінскі раён.

ДЗЕЛІМ, ШТО ЁСЦЬ І ЧАГО НЯМА?

Учора ў Алма-Аце за «круглы стол» селі прадстаўнікі 12 рэспублік. Літва і Эстонія ў перагаворах не ўдзельнічаюць. На працягу першых дзвюх гадзін за «эканамічнае супольніцтва» выказаліся Казахстан, Беларусь, Расія, Украіна і Азербайджан. Размова, праўда, часта сыходзіла на палітычныя рэйкі, дзе знайсці якую-небудзь згоду паміж усімі рэспублікамі амаль немагчыма. Таму Старшыня Савета Міністраў Беларусі В. Кебіч прапанаваў абмяжоўвацца абмеркаваннем толькі вельмі канкрэтных праблем.

Чакалася, што дэлегацыя Украіны выкажа нейкі свой погляд на большасць праблем і наогул ці падпіша так дакументы, якія былі падрыхтаваны ўдзельнікамі. Але, як мы ўжо гаварылі вышэй, Украіна за «эканамічнае супольніцтва».

Якія пытанні выклікаюць найбольшыя дыскусіі? Вось некаторыя з іх: банкаўска-фінансавая сістэма; знешнеэканамічны доўг і яго выплата; шляхі выхаду з крызіснай сітуацыі.

Пасяджэнні праходзяць за зачыненымі дзвярыма, таму мы не можам сказаць, як у той ці іншы момант развіваюцца падзеі, але з вуснаў членаў беларускай дэлегацыі вядома, што тлумачэнні амаль па кожнай праблеме даюць І. Сілаеў і Р. Яўлінскі. Здаецца, іх аргументы знаходзяць больш прыхільнікаў.

Я трымаю ў руках праекты дакументаў. Адзін з іх — Дэкларацыя аб грамадзянскай і міжнацыянальнай згодзе. У ёй зафіксаваны такія палажэнні: непахісна выконваць Усеагульную дэкларацыю правоў чалавека, гарантаваць абарону этнічнай, культурнай, моўнай і рэлігійнай самабытнасці нацыянальных меншасцей, вырашаць сацыяльныя супярэчнасці шляхам дэмакратычных кампрамісаў.

У дэкларацыі прызнаюцца нязменнымі існуючыя граніцы і на бліжэйшыя 50 гадоў не дапускаюцца якія-небудзь тэрытарыяльныя прэтэнзіі. Бакі, якія падпішуць дэкларацыю, бяруць на сябе абавязацельствы прадухіляць магчымасці выкарыстання ўзброеных сіл супраць народа і ў антыканстытуцыйных мэтах. (Здаецца, гэтае палажэнне навеяна жнівеньскімі падзеямі).

У святле выдадзеных заяў вельмі важным з'яўляецца палажэнне, згодна з якім дзяржавы, якія падпісалі дагавор, сумесна кантралююць з аднаго цэнтра ядзерную зброю ў інтарэсах бяспекі.

...Я працягваю пісаць гэтыя радкі пасля другога перапынку. Пачатковы энтузіязм, які панаваў сярод удзельнікаў, не падаўся, змяняецца нейкай апатыяй. Зноў у паветры носіцца сумненне, што ўдасца дасягнуць нейкай дамоўленасці. У адчаі гаспадаркі, за плячыма якіх цэлыя галіны вытворчасці. На парозе — новы год, зіма, а перспектывы злажанай работы — самыя туманныя. Што ў тым выпадку нас чакае — цяжка думаць.

Сярод экспертаў і кансультантаў, у верхніх эшалонах пануе ідэя арганізацыі эканамічнага супольніцтва накшталт еўрапейскага агульнага рынку з яго жорсткімі ўмовамі прыёму ў сваю кампанію. Выказваецца такая думка: падпісваць нейкія дагаворы толькі з тымі, хто жадае, а астатнія як хочуць. Жыццё і народы прымусяць шукаць шляхі да будучага рынку праз эканамічныя прасторы былога Саюза, але за права ў ім (рынку) удзельнічаць трэба будзе заплаціць велізарны ўступны ўзнос.

Галоўнай перашкодай да хоць якой-небудзь згоды ў кулуарах лічаць недавер ці нейкую нават нянавісць да саюзных структур. Адсюль і ўзнікаюць такія, напрыклад, прапановы: падзяліць чыгунку, ці наогул усё, што дзеліцца. Але, баюся, так мы дойдзем да апошняй целагрэйкі, якую будзе нельга падзяліць. Яе можна будзе толькі забраць. Разумеецца, у слабейшага.

Цяжка ідуць перагаворы. У чатыры гадзіны па полудні павінна была адбыцца прэс-канферэнцыя, а потым афіцыяльная вячэра з нагоды падпісання дакументаў. Але, відаць, ні ўдзельнікам сустрэчы, ні журналістам вячэраць сёння не прыйдзецца.

М. МІХАЕВІЧ,
спец. кар. «Звязды».

У АПОШНЮЮ МІНУТУ. Калі перагаворы пагражалі зайсці ў тупік, тры рэспублікі прапанавалі падпісаць пагадненне тут жа, у Алма-Аце. І сітуацыя змянілася. Пагадненне аб стварэнні эканамічнага супольніцтва падпісалі восем рэспублік. Яшчэ чатыры рэспублікі выкажуць сваю думку да 15 кастрычніка.

Спажывецкі рынак: вытрасай кішэнь?

Аналізаваць дзейнасць нашага гандлю ўсё больш складана. Ды і ці існуе ён у нас у агульнапрынятым сэнсе? Ці можна ўсур'ёз лічыць нашы бездапаможныя «візіткава»-талонна-размеркавальныя структуры гандлем? Пытанне спрэчнае да такой ступені, што нават на пасаду міністра гандлю ў рэспубліцы дагэтуль не знайшлося ахвотнікаў.

І тым не менш, на прэс-канферэнцыі намесніка старшыні Саўміна Рэспублікі Беларусь У. Заламая і шэрагу адказных работнікаў гандлёвых структур была зроблена спроба неяк праясніць становішча на нашым спажывецкім рынку.

Па-першае, падкрэсліў У. Заламай, гандаль выбівае з рытму рост грашовых даходаў насельніцтва. Нават без уліку кампенсацый укладаў у ашчадным банку за 8 месяцаў гэтага года даходы людзей выраслі на 59 працэнтаў, а расходы на тавары і паслугі склалі ўсяго 51 працэнт. У выніку зберажэнні насельніцтва павялічыліся на 3,8 мільярда рублёў і дасягнулі 20,5 мільярда. А вось таварныя запасы — наадварот, скарачаюцца. Паводле нарматываў, тавару трэба мець на 56 дзён работы, а ў наяўнасці ледзь набіраецца на 44 дні.

Вывадаў Уладзімір Аляксандравіч з гэтых сумных лічбаў не зрабіў, але яго можна было зразумець і так, што ў людзей зашмат грошай. 20 мільярдаў — сума, вядома, вельмі вялікая. Для аднаго чалавека. Але нас у Беларусі многа. І калі гэту вялікую лічбу раздзяліць на ўсё насельніцтва рэспублікі, пароўну, атрымаецца каля дзвюх тысяч рублёў — грошы пры сённяшніх цэнах зусім не празмерныя.

(Заканчэнне на 3-й стар.)

ФАКТ

У Баку адбылася канферэнцыя гарадскога савета ветэранаў вайны, працы і Узброеных Сіл СССР. Удзельнікі ўнеслі прапановы ў сувязі з рашэннем аб стварэнні ў рэспубліцы сваіх узброеных сіл нацыянальнай абароны. Многія прапанавалі свае паслугі ў якасці саветнікаў.

***

Учора па закліку ААН адзначаецца ўпершыню Дзень пажылога чалавека. Ён павінен прыцягнуць увагу грамадства да праблем гэтай найбольш безабароннай сацыяльнай групы насельніцтва, якая налічвае ў нашай краіне каля 60 мільёнаў.

***

Кіраўнікі 12 рэспублік прыбылі ў Алма-Ату, каб сустрэцца за «круглым сталом» і абмеркаваць праект эканамічнага дагавора. Фармальна сустрэча прымеркавана да сёняшняга старту на касмадроме Байканур экіпажа з удзелам касманаўта - вынаходніка Казахстана Т. Аубакірава. У сустрэчы прымае ўдзел старшыня па аператыўнаму кіраванню народнай гаспадаркай краіны Іван Сілаеў.

***

Як паведамляюць радыёстанцыі Гаіці, пасля спробы ваеннага перавароту ўрад Жана-Бертрана Арысціда зноў кантралюе сітуацыю ў краіне. Па неправераных фактах, забіты былы шэф тайнай паліцыі, які быў на чале путчыстаў у лютым гэтага года, калі акцыя па захопу ўлады правалілася.

***

Сёння—дзень нараджэння Юрыя Левітана (1914—1983 гг.), дыктара Усесаюзнага радыё, чый урачысты і суровы, стрымана-радасны голас больш пяцідзесяці гадоў гучаў у эфіры.

***

Прэзідэнт Буш плануе ў бліжэйшы час правесці сустрэчу на вышэйшым узроўні чатырох ядзерных дзяржаў, каб абмеркаваць некаторыя моманты вылучанай ім ініцыятывы па скарачэнню ядзерных узбраенняў. Дзе і калі адбудзецца гэтая сустрэча, пакуль невядома. Кансультацыі на гэты конт пачаліся.

***

Па-новаму пачынае працаваць тэлеграфнае агенцтва (ТАСС). «Мы ўціскаем час» — такі дэвіз цяпер гэтага шматлікага калектыву, які будзе выдаваць інфармацыю кругласутачна. Па тэлефоне 202-68-25 (код Масквы 095) любы чалавек можа перадаць у ТАСС сенсацыйную інфармацыю.

***

Захоўваецца небяспека новага выкіду радыеактыўных рэчываў на чацвёртым блоку Чарнобыльскай АЭС. Зроблены ў 1986 годзе «саркафаг» не забяспечвае належнай аховы. Аб гэтым заявіў член Камісіі Вярхоўнага Савета СССР па расследаванню прычын аварыі на Чарнобыльскай АЭС У. Пянькоў.

ФАКТ

МЫ ЗНОЎ МАЕМ ПРАВА ВАЛОДАЦЬ СВАЁЙ ЗЯМЛЁЙ

Ну, вось нарэшце кропкі над «і» расстаўлены, перарваны палёт працягнуты і зроблена ўдалая пасадка — Беларусь стала яшчэ адной рэспублікай былога Саюза, дзе абвешчана права на прыватную ўласнасць на зямлю. Адкладзенае на год пытанне, зразумела, не магло вырашыцца само сабою, як бы гэтага хацелася некаторым дэпутатам. Прыйшлося выказвацца і галасаваць паіменна.

Ранішняе пасяджэнне нечарговай шостай сесіі Вярхоўнага Савета пачалося з некалькі няпэўнага выступлення прадстаўніка Камісіі па аграрных пытаннях дэпутата А. Апацкага. Сутнасць яго зводзілася да «не трэба спяшацца». Рэфрэнам гэтая думка праходзіла ў выступленнях і іншых прыхільнікаў толькі дзяржаўнай уласнасці. Хоць яны і гаварылі: у прынцыпе мы «за» прыватную ўласнасць, толькі вось трэба пачакаць, падумаць, параіцца з народам. Нарэшце, правесці рэферэндум.

Праблема, канешне, складаная, хто ж спрачаецца! Але складанасць яе не ў тым, што народ не жадае, а ў тым, што не жадае нехта іншы. Скажам, той жа старшыня калгаса і іншыя з партфелямі, фігуральна кажучы. Гэта нармальна, што ў парламенце і дагэтуль існуе супраціўленне прыватнай уласнасці. Ненармальна, што нам зноў прапанавалі рэферэндум і падумаць. Як заўважыў адзін з дэпутатаў, рэферэндум у вёсцы — гэта меркаванне старшыні. І хоць дэпутат М. Лакцюшын з гэтым не пагадзіўся — маўляў, людзі ўжо не тыя — так яно і ёсць. Людзі ўсё тыя ж і добра ведаюць: старшыня ў вёсцы — гэта ўсё. Зразумела, у сістэме тых адносін, якія існуюць зараз.

Так што прапановы падумаць — спроба адцягнуць рашэнне праблемы. З гэтай жа «оперы» — і разважанні аб «другой калектывізацыі», аб тым, што ў свеце рынак зямлі складваўся на працягу стагоддзяў, і г. д. Гэта не што іншае, як падмена паняццяў. Ніхто не сцвярджае, што ў нас усё будзе як мае быць ужо заўтра. Але прыняць заканадаўчы акт усё ж такі, пэўна, трэба. І няхай рынак зямлі складваецца. Хоць за год (калі атрымаецца), хоць за 100. Наогул, 100 — многавата. П. Сталыпін, які пачаў свае рэформы ў пачатку гэтага стагоддзя, разлічваў на іх завяршэнне ў 30-х. Так што пра стагоддзі гаварыць не трэба.

Дарэчы, пра народ, на які прывыклі спасылацца «барацьбіты» за яго шчасце. Дэпутат Д. Булахаў нагадаў ім, што, згодна з сацыялагічным апытаннем, 70 працэнтаў апытаных выказаліся за прыватную ўласнасць на зямлю. Якія яшчэ патрэбны аргументы?

«Зямля павінна быць таварам! — заявіў дэпутат У. Заблоцкі. — Гэта аб'ектыўная неабходнасць, калі прынялі канцэпцыю пераходу да рынку». Сапраўды, калі рабочая сіла ўжо з'яўляецца таварам, то чаму зямля, якую яна выкарыстоўвае, — не тавар? Поўная адсутнасць логікі, дарэчы, характэрная для бальшавіцкай мадэлі грамадства. Дазволю толькі заўважыць: таварныя адносіны ў нас існавалі заўсёды, проста тавар размяркоўваўся, а не прадаваўся.

А наогул, адчувалася, што праціўнікі прыватнай уласнасці сёння засталіся ў меншасці, шанцаў у іх няма. І справа не ў тым, што іх выступленні былі больш эмацыянальнымі, чым аргументаванымі. Змянілася становішча, змяніўся настрой грамадства. Я, напрыклад, далёка не ўпэўнены, што сёння кожны, хто за прыватную зямлю, гатоў хоць зараз на ёй працаваць. Справа абстаіць прасцей: калі КПБ супраць, то мы — за. Пэўна, і такое ёсць таксама.

Адчувалася таксама, што пытанне з разраду палітычных непрыкметна перайшло ў тэхнічнае: націснуць кнопку «за». Асабліва гэта стала ясна пасля канкрэтнага выступлення намесніка Старшыні Савета Міністраў А. Шахновіча з прапановамі ўрада па рэалізацыі свайго праекта (ці праекта апазіцыі — які будзе прыняты) наконт права кожнага грамадзяніна Беларусі на зямлю. Няхай рынак, падкрэсліў А. Шахновіч, займаецца адборам найбольш эфектыўных спосабаў гаспадарання. А не палітыкі, дадам ад сябе. У прынцыпе абодва праекты (апазіцыі і СМ) мала чым адрозніваліся адзін ад аднаго. Спрэчка зайшла аб фармулёўках. І даволі гарачая. З пункту погляду юрыспрудэнцыі праект Саўміна быў выкладзены не зусім дакладна. Тым не менш, прыняты большасцю галасоў быў ён. Але толькі за аснову.

Пасля кароткага перапынку дэпутаты галасавалі за ўдакладненні фармулёвак, што ўіх прайшло даволі паспяхова. Пастанова Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь аб увядзенні для грамадзян рэспублікі права на прыватную ўласнасць на зямлю прынята. Савету Міністраў прапанавана да 1 студзеня 1992 года распрацаваць канкрэтны механізм рэалізацыі пастановы.

Такім чынам, мы зноў вярнуліся да таго, што скончылі ў 1917 годзе. Скончылі не па свайму жаданню, і спатрэбіліся мільённыя ахвяры, голад і войны, каб даказаць: бальшавіцкі эксперымент быў жудасны і трагічнай памылкай. Гісторыя зрабіла яшчэ адзін віток спіралі. Скептычна стаўлюся да сімвалаў, але аб гэтым нельга не сказаць: беларусы атрымалі права на зямлю толькі пасля ўходу з палітычнай арэны КПБ.

С. ШАЎЦОЎ.

ЦІ БУДЗЕ ТАКАЯ ПАРТЫЯ?

Пільны позірк Ільіча, накіраваны паверх галоў дэпутатаў, і бела-чырвона-белы сцяг пад ягоным бюстам: у зале нашага парламента, як і ў жыцці, нават знешнія атрыбуты сведчаць аб пераходным перыядзе не толькі ў нашай эканоміцы, але і ў нашай свядомасці. Гэтак жа і з тымі меркаваннямі, што гучалі з трыбуны сесіі пад час абмеркавання пытання аб далейшым лёсе кампартыі: ад катэгарычнага «распусціць» да не менш цвёрдага «разбярэмся самі». Якія ж аргументы прагучалі на карысць той і другой высновы, адлюстраваных і ў адпаведных праектах пастаноў, падрыхтаваных апазіцыяй БНФ і групай дэпутатаў (у большасці сваёй былых партработнікаў)?

Іван КАРАТЧЭНЯ: Прыпыненне дзейнасці кампартыі не можа быць бясконцым. Над былымі партработнікамі не павінен вісець дамоклаў меч недаказанага граху. Рашэнне аб роспуску кампартыі не будзе мець пад сабой законнай падставы.

Анатоль МАЛАФЕЕЎ: Роспуск партыі — акт антыканстытуцыйны і антыдэмакратычны. Парламент мае поўнае маральнае і юрыдычнае права даць магчымасць кампартыі самой вызначыць свой лёс. Мэтазгодна было б дзесьці на месяц прыпыніць рашэнне аб прыпыненні дзейнасці КПБ, даць магчымасць камуністам правесці свой з'езд, дзе можна будзе прыняць рашэнне аб роспуску партыі. Можа ўзнікнуць новая палітычная структура, якая будзе ставіць сваёй мэтай ажыццяўленне дэмакратычных рэформ і абарону чалавека.

Аляксей КАМАЙ: Следчыя органы вядуць расследаванне падзей, звязаных з роляй кампартыі ў час жнівеньскага перавароту. Ужо сёння зразумела, што абсалютная большасць камуністаў не мае да гэтага ніякага дачынення. Таму яны павінны самі вырашыць свой лёс, каб не ўшчамляліся правы вялікага атрада камуністаў.

Мікалай КРЫЖАНОЎСКІ: Як можна гаварыць аб ушчамленні інтарэсаў шматтысячнага атрада радавых камуністаў? Не было гэтых інтарэсаў — гэтыя камуністы не адпачывалі ў шыкоўных санаторыях, не лячыліся ў спецпаліклініках. Мы павінны ставіць пытанне сёння і так: хто давёў багацейшую краіну да жабрацтва?

Леанід ТАРАСЕНКА: Мы зрабілі вялікую перамогу над сабой — пра правы загаварылі прадстаўнікі той арганізацыі, якія столькі гадоў ламалі гэтае права. Калі б 600-тысячная партыя хацела вырашаць свой лёс — яна б даўно выйшла на мітынгі ў сваю абарону. Значыць, не партыі гэта патрэбна.

Віктар КУЧЫНСКІ: Кіраўніцтва кампартыі здрадзіла інтарэсам людзей. Партыя стала падобнай на монстра, які знішчаў сваіх. Таму мы не павінны дапусціць, каб заставаліся база, умовы для адраджэння гэтага монстра.

***

Як бачым, меркаванні даволі палярныя. Між тым ісціна, па словах Дзмітрыя Булахава, знаходзіцца паміж дзвюма крайнімі пунктамі гледжання. Так, нельга дзейнічаць згодна неабальшавіцкім лозунгам, сячы спляча. Але нельга пакідаць сітуацыю бескантрольнай. На яго думку, варта вызначыць для кампартыі ўмовы, згодна з якімі яна змагла б правесці свае арганізацыйныя мерапрыемствы і вызначыць толькі два пытанні: аб самароспуску і аб перадачы партыйнай маёмасці ва ўласнасць дзяржавы.

Дарэчы, пытанне аб партыйнай маёмасці стала адным з цэнтральных пры абмеркаванні гэтага гранічна вострага пытання. Большасць выступаючых: «нацыяналізаваць», астатняя частка прамоўцаў гэтага пытання проста не ўзнімала. А Яўген Новікаў палічыў вельмі сімвалічным і далёкаідучым той факт, што ў адзін дзень абмяркоўваліся пытанні аб праве прыватнай уласнасці на зямлю і аб кампартыі. Спачатку мы прагаласавалі за прыватную ўласнасць, разважаў дэпутат, а ўслед давайце дадзім магчымасць кампартыі самой вырашаць свой лёс. Партыя, магчыма, будзе насіць іншую назву, але аб'явіць сябе правапрыемніцай КПБ. Які наступны ход? Партыя на свае вялізныя сродкі і закупіць тую зямлю! Вось для каго пастараемся!

Дэпутаты, вядома, з доляй пэўнай іроніі ўспрынялі такое сцвярджэнне, але гэта, напэўна, была ледзь ці не адзіная падстава для ўсмешкі. Вырашаючы пытанне аб лёсе партыі, дэпутаты, гучала на сесіі, вырашаюць і лёсы нашага далейшага развіцця. Ці ўдасца, нарэшце, зрабіць высновы з горкай нашай гісторыі, каб не тыражаваць памылак? Бо толькі правільна паставіўшы дыягназ, толькі правільна назваўшы тую структуру, што мы мелі, можна праграміраваць прынцыпова новую палітычную сітуацыю ў дзяржаве, заснаваную на здаровым сэнсе, на праве, на дэмакратыі. Ці будзе ў нас такая сітуацыя, ці будуць такія партыі? Ды і наогул, ці мелі мы кампартыю менавіта як партыю? Наддзяржаўная, дзяржаўная структура, якая з'яўляецца незаконнай яшчэ і таму, што не мела свайго статута, які б утрымліваў палажэнні аб стварэнні, дзейнасці і ліквідацыі — такія вызначэнні прагучалі на сесіі. І калі забараніць можна тую партыю, гаварыў Віктар Ганчар, якая створана на законнай падставе, то з незаконнай паступаюць адназначна — распускаюць...

Сталее грамадства, сталее парламент, на многае мы глядзім іншымі вачыма. І ўсё ж галоўны настрой абмеркавання, калі адкінуць палярныя меркаванні, напэўна, такі: што зрабіць, каб не паўтаралася ніколі трагедыя грамадзянскай вайны, калектывізацыі, 37-га года, пасляваенных рэпрэсій, неразбярыхі перабудовы і спроба гвалту над уладай, што назіралі мы ў жніўні?

Рашэнне ў першы дзень не прынята. Пільна глядзіць Уладзімір Ільіч па-над галовамі: ад якой спадчыны мы адмаўляемся і чым скончыцца барацьба за спадчыну і ўладу?

Л. РЫЖАНКОВА.

ЧАС ПАДПІСАННЯ У ДРУК: ПА ГРАФІКУ 21.05, НУМАР ПАДПІСАНЫ У 21.05.

МАГІСТРАЛЬ

Фотарэпартаж з Нясвіжскага лінейнага вытворчага ўпраўлення магістральнага газаправода

Сённяшні дзень нельга ўявіць без блакітнага паліва — прыроднага газу, які выкарыстоўваецца ў прамысловасці, на транспарце, для бытавых патрэб. Нясвіжскае лінейнае вытворчае ўпраўленне магістральнага газаправода забяспечвае транспарціроўку і размеркаванне газу на тэрыторыі некалькіх раёнаў Мінскай, Гродзенскай, Брэсцкай абласцей.

У многіх падраздзяленнях разгорнута рэканструкцыя дзеючага і ўстаноўка новага абсталявання. У сістэму абслугоўвання магістралі ўкараняецца апаратура на мікрапрацэсарах, вядзецца мантаж новай станцыі сувязі з квазіэлектронным абсталяваннем.

Шмат сродкаў укладвае нясвіжскае ўпраўленне ў рэалізацыю спецыяльнай праграмы. Газаэксплуатацыйнікі забяспечаны сучаснымі добраўпарадкаванымі кватэрамі, значныя сумы выдаткаваны на будаўніцтва кацельні ў жылым раёне, калектара, будынка універсама.

Я. ПЯСЕЦКІ.

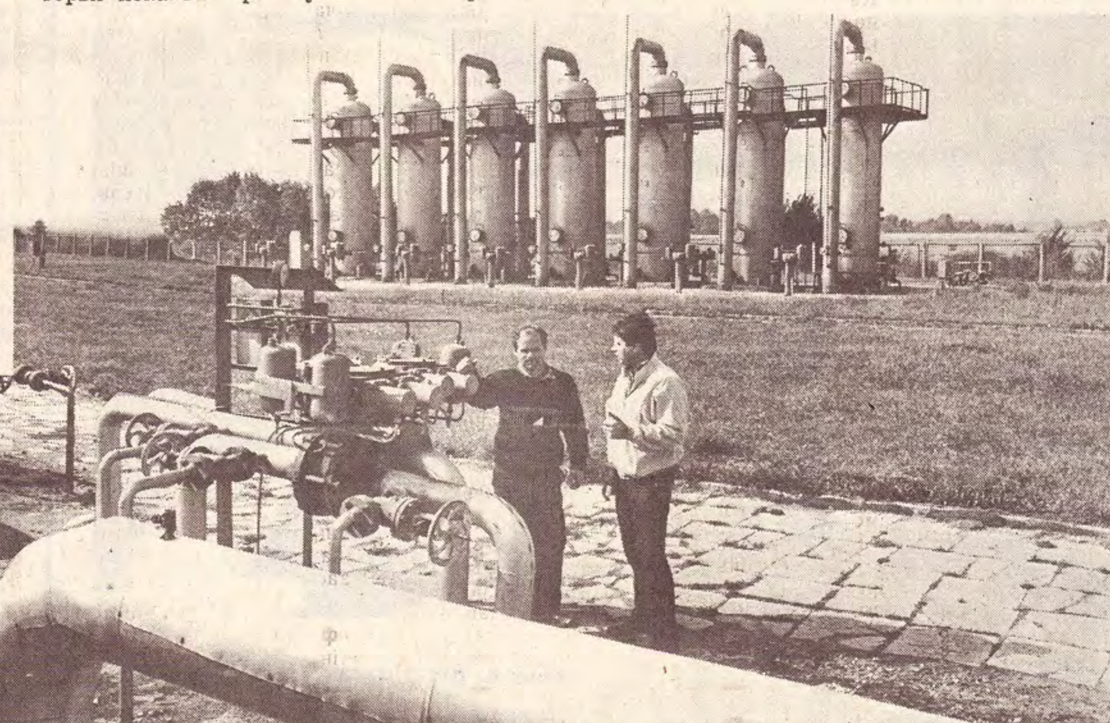

На здымках: дыспетчар Таццяна **Піменава** — кваліфікаваны спецыяліст; на адным з участкаў газавай магістралі; лінейнага майстра Васіля **Валевіча** фотааб'ектыў убачыў у хатняй абстаноўцы; тут жывуць сем'і газавікоў.

ЖЫЦЦЁ НА СМЕТНІКУ,

або Ці пераадолее наша грамадства псіхалогію бомжа

У нашай ранейшай з генеральным дырэктарам фірмы «Белдругрэсурсы» Дзяржснаба Рэспублікі Беларусь В. Хадыкам гутарцы («Звязда» ад 1 кастрычніка 1991 г.) закранулася праблема утылізацыі высокатаксічных. адходаў прамысловасці. Сёння тэма гаворкі не менш балючая—пытанні утылізацыі бытавых і нетаксічных прамысловых адходаў, інакш кажучы, звычайнага смецця.

Пакуль што ў гэтым пытанні назіраецца ў асноўным адна тэндэнцыя — стварэнне сметнікаў. Яны растуць, нібы грыбы-паганкі, вакол гарадоў, узнікаюць за кожнай вёскай, без брыдкай звалкі ўжо не абыходзіцца нават дачны пасёлак. Засмечаны рэкі і ручаі, якія працякаюць праз населеныя пункты, смуродам патыхае з кожнага двара шматпавярховага дома. Часам здаецца, што ўсе мы жывём на вялікім сметніку. Няўжо цэлае грамадства павінна мірыцца з умовамі існавання, прыдатнымі хіба што для бруднага бомжа?

— Валерый Анатольевіч, паколькі праблемы адходаў жыццядзейнасці населеных пунктаў паўсюдна адны і тыя ж, давайце разгледзім іх на прыкладзе Мінска. Як абстаяць тут з гэтым справы, ці адпавядаюць яны сусветнай практыцы? Гаворачы «сусветнай», я, вядома, маю на ўвазе не Бангладэш і не Мадагаскар.

— Вакол Мінска размешчана да пяці звалак і палігонаў (дарэчы, палігон ад звалкі практычна нічым не адрозніваецца). Гэта санкцыяніраваныя, а ўзнікаючых стыхійна ніхто ніколі не лічыў. Што такое звычайная звалка (палігон)? Гэта велізарная неахайная яміна, куды валяць усё без разбору. Яна перапаўняецца, вакол яе ўтвараюцца цэлыя тэрыконы смецця, між імі снуюдаюць грузавікі, дарогу якім зрэдку расчышчае бульдозер.

Гаспадар нашых звалак — жылкамунгас. Штогод ён вывозіць тры мільёны кубаметраў цвёрдых бытавых і нетаксічных адходаў, з якіх толькі 400 тысяч кубаметраў спальваюцца на заводзе ў Шабанах. На сёння гэта адзіны від утылізацыі, які ён засвоіў. У выніку такой «перапрацоўкі» ў атмасферу выкідваецца процьма шкодных рэчываў, у тым ліку дыяксіны. Шлак высыпаецца практычна на тэрыторыі завода.

Да 2000 года, паводле прагнозаў спецыялістаў, штогод звалкі-палігоны Мінска будуць папаўняць 5 мільёнаў кубаметраў смецця. Мы рызыкуем зарасці ім па самыя вушы.

У развітых краінах звалкі выглядаюць, вядома, інакш. Там гэта таксама катлаван, але належным чынам падрыхтаваны: з ізаляцыяй, герметызацыяй, дрэнажным і ахоўным слаямі. Ніякіх «тэрыконаў» не ўзнікае — калі адходы запаўняюць катлаван упоравень з паверхняй, яго засыпаюць і засаджваюць дрэвамі. Атрымліваецца зялёная зона, і нават немагчыма здагадацца, што некалі тут была звалка.

— Што перашкаджае нашым камунальнікам рабіць тое самае?

— Ім і так нядрэнна. Усе мы спраўна плацім за так званыя камунальныя паслугі, а ім толькі і клопату, што вывезці смецце за горад. Прадпрыемствы ж, увогуле, выплачваючы жылкамунгасу немалыя сумы, выкарыстоўваюць на вывазцы адходаў уласны транспарт. Як бачыце, грошы ідуць, выдаткаў мінімум, дык навошта шукаць сабе лішняй работы?

Але, нават каб яны пажадалі надаць звалкам больш-менш прыстойны выгляд, у іх нічога не атрымалася б. Бо яны — толькі частка ланцуга, а праблему трэба вырашаць комплексна. Павінна быць адзіная эканамічная сістэма нарыхтоўкі і перапрацоўкі другаснай сыравіны і утылізацыі адходаў.

Сёння ў рэспубліцы нарыхтоўкай другаснай сыравіны займаецца ў асноўным Белкаапсаюз. Намаганнямі яго пунктаў (часцей струхлелых тралейбусаў на спушчаных колах) нарыхтоўваецца і паступае на перапрацоўчыя прадпрыемствы каля 5 працэнтаў ад агульнай колькасці адходаў. Для даведкі: за мяжой у перапрацоўку ідзе да 80 працэнтаў.

Галоўная прычына такога дзікага марнатраўства ляжыць на паверхні: нарыхтоўшчык не завязаны ў адзінае цэлае з перапрацоўшчыкамі. Асноўны профіль Белкаапсаюза — зусім не нарыхтоўка другаснай сыравіны, таму ён не зацікаўлены ўкладваць грошы ў развіццё нарыхтоўчай базы, нават атрымліваючы ад яе нядрэнныя даходы. Возьмем, напрыклад, макулатуру. Нарыхтоўшчык купляе яе ў насельніцтва па цане 60 рублёў за тону, а цана збыту — да 250 рублёў. Але прыбытак Белкаапсаюз пускае на патрэбы сваіх рэстаранаў ды магазінаў, яшчэ на нешта, а нарыхтоўшчыкі сядзяць у спісаных вагончыках.

Між тым, замяніўшы на звалках камунальнікаў і парушыўшы манаполію Белкаапсаюза ў сферы нарыхтовак, можна і павысіць узровень перапрацоўкі адходаў да 50 працэнтаў (менш, чым на Захадзе, але ў 10 разоў больш, чым маем сёння) і, адпаведна, значна зменшыць засмечванне.

У галіне нарыхтовак дзейнічаць трэба ў двух напрамках: бясстымульным і стымулюемым.

Бясстымульная нарыхтоўка запатрабуе арганізацыі раздзельнага збору бытавых адходаў. Наладжаны ж сяк-так збор харчовых адходаў! Вось і тут трэба прыкладна гэтак жа: вырабіць удосталь пластыкавых кантэйнераў для паперы, палімераў, бітага шкла, металаў і г. д. (усе яны павінны адрознівацца адзін ад аднаго формай і колерам) і ўстанавіць іх на лесвічных пляцоўках, у гарадскіх дварах, ля вясковых хат. Людзі павінны ведаць, што здадзенае належным чынам смецце вернецца да іх у выглядзе патрэбных тавараў.

Каб не разлічваць толькі на грамадзянскую свядомасць, якая выхоўваецца дзесяцігоддзямі, трэба паралельна наладжваць платныя нарыхтоўкі (перагледзеўшы закупачныя цэны з улікам існуючай кан'юнктуры). Дзеля гэтага неабходна стварыць мабільныя, знешне прывабныя (каб не псаваць ні гарадскіх, ні вясковых пейзажаў) нарыхтоўчыя пункты і сетку фірмавых магазінаў, дзе людзі маглі б атаварыць дэфіцытам атрыманыя ў нарыхтоўшчыкаў чэкі.

— Ведаеце, чаму асабіста я не люблю здаваць макулатуру? Атрымаеш талон на кнігу, а потым яшчэ пабегай, пакуль яе знойдзеш. Патрэбнай няма, іншай не заменяць, так і губляюцца талоны.

— Якраз з гэтым і трэба пакончыць. На чэках павінна быць пастаўлена толькі колькасць здадзенай паперы ці, скажам, ануч. Хочаш — кнігу выберы, хочаш — на патрэбную рэч чэкаў назбірай.

Нарыхтаваныя абодвума спосабамі адходы ўласны транспарт фірмы адвозіць на звалку, дзе працуе тэхналагічная лінія па сартаванню. Для пачатку некалькі такіх ліній неабходна набыць за мяжой, потым наладзіць выраб уласных, бо яны патрэбны практычна ў кожным раёне. Мяркую, абаронныя прадпрыемствы павінны гэтым заняцца як мага хутчэй — прыбытак гарантаваны. Макулатура адсюль ідзе на фабрыкі, бітае шкло і метал — на пераплаўку, а нейкія дэталі з палімераў вырабляюцца тут жа, у невялікім цэху. Што не пойдзе ў перапрацоўку, будзе належным чынам хавацца. Звалкі набудуць зусім іншы выгляд. Галоўнае, каб усе падраздзяленні працавалі на адзін канчатковы вынік, толькі тады ён і будзе.

Вядома, каб наладзіць усё гэта, спатрэбяцца значныя сродкі, у тым ліку і валютныя. Але аддача будзе вельмі хуткай.

— Вы ўпэўнены, што сапраўды стане чысцей, што паменшае аматараў выкідваць смецце з вокнаў?

— Вядома, чалавек не будзе ганяцца са смеццем за нарыхтоўшчыкамі альбо ісці два кварталы ці ў другі канец вёскі, каб кінуць бітую бутэльку ў спецыяльную скрынку. Калі збіраемся эканоміць на скрынках і нарыхтоўчых пунктах — не мае сэнсу і пачынаць з гэтым. Але, калі ў чалавека ўсе ўмовы для цывілізаваных паводзін, трэба быць апошнім быдлам, каб самому сабе гадзіць. Спадзяюся, што мы ўсё ж не быдла.

— Тое, што Вы выклалі тут,— афіцыяльная праграма фірмы «Белдругрэсурсы»? Ці доўга чакаць яе ажыццяўлення?

— Сёе-тое ўжо робіцца. Калі ўрад нас падтрымае, наладзім усё як след. Магчыма, у гэтым напрамку будзем працаваць не толькі мы. У любым выпадку грамадства толькі выйграе.

— Дзякуй за размову. Застаецца спадзявацца, што наша кіраўніцтва не будзе ў чарговы раз эканоміць на такой «другараднай» праблеме, як чысціня...

Гутарыў А. БЯРСУДСКІ.

Бульбу разумны не загубіць

Амаль на дзвесце гектараў зменшыліся ў гэтым годзе бульбяныя плантацыі Баранавіцкага раёна, але ад гэтага мясцовыя жыхары толькі выйгралі. Кіраўніцтва большасці гаспадарак вырашыла справай змацаваць «саюз сярпа і молата», перадаўшы ў распараджэнне сваіх шэфаў — калектываў прамысловых прадпрыемстваў — даволі вялікія зямельныя ўчасткі пад бульбу... Больш таго, уключылі іх у агульны севазварот, дапамаглі пры пасадцы, праполцы, а цяпер і ва ўборцы ўраджаю.

Першыя тыдні ўборкі на «гарадскіх» палях паказалі, што дамашнія засекі завадчанам трэба рыхтаваць вялікія: па прыкідках спецыялістаў, будзе сабрана каля чатырох тысяч тон клубняў — палавіна патрэбнасці Баранавічаў у бульбе. Акрамя таго, многія калгасы, якія не маюць надзейных сховішчаў, каб не загубіць ураджай, збіраюцца прадаць частку яго на корані. Любы жадаючы па дагавору з гаспадаркай можа прыехаць на калгаснае поле і запасціся бульбай на зіму. Прычым, ураджай, убраны па метаду самазабеспячэння, уключаны ў дзяржзаказ. Так што сялянам застаецца толькі нарыхтаваць насенне, забяспечыць сталовыя, школы, дзіцячыя сады.

— Вядома, мы добра разумеем, што прынцып «запасайся, хто можа» — мера вымушаная і часовая, — сказаў галоўны аграном упраўлення сельскай гаспадаркі і прадуктаў харчавання Баранавіцкага райвыканкома Віктар Шумскі. — Бульбаводства па-сапраўднаму стане справай прыбытковай пры моцнай перапрацоўчай базе на месцах, наяўнасці сваіх насенняводчых станцый. А тыя падсобныя цэхі з дапатопным узроўнем вытворчасці, якія з горам папалам пабудавалі некаторыя гаспадаркі, харчовыя справы наўрад ці папраўяць. Як кажуць, не настолькі мы багатыя, каб штосьці старое купляць.

Менавіта з гэтай пазіцыі паглядзела на праблему мясцовае кіраўніцтва і з адабрэння гаспадарнікаў пачало своеасаблівую «тэхналагічную рэвалюцыю» раённага маштабу. Цяпер з аграрнікамі з Чэхіі і Славеніі вядуцца перагаворы аб пастаўцы ў Баранавічы комплексу перапрацоўчых ліній і міні-цэхаў, дзякуючы якім практычна ўсе калгасы і саўгасы змогуць перапрацоўваць большую частку бульбы ў паўфабрыкаты. А каб было з чаго іх вырабляць, трэба паклапаціцца аб «здароўі» бульбяных палёў. Ужо сёння ў саўгасе «Праўда» дзейнічае мікракланальная лабараторыя па вырошчванню насення на бязвіруснай аснове, дзе да будучай сяўбы маюць намер атрымаць устойлівае да захворванняў «патомства» сямі лепшых у рэспубліцы сартоў бульбы. Тыражаваць эліту для патрэб як гаспадарнікаў, так і «прыватнікаў» узяліся спецыялісты калгаса «Новы шлях».

Безумоўна, у наш час кожнае новаўвядзенне, якое хоць крыху працуе на наш абедзенны стол, на вагу золата. Ва ўмовах жа незалежнасці бульба для нашай аграрнай рэспублікі і кожнай канкрэтнай гаспадаркі стала ледзь ці не адзінай стабільнай «валютай», ад якой залежыць дастатак заўтрашняга дня.

А. ТАРАНДА,
кар. БЕЛТА.

«Цесна ля карыта»

Артыкул пад такім загалоўкам «Звязда» надрукавала 31 ліпеня г. г. Нагадаем: размова ішла аб тым, як распараджаюцца дэфіцытнымі таварамі ўлады Гродзенскага раёна. Водгукі, якія мы атрымалі са Скідаля на гэту публікацыю, зараз і друкуем...

Рэха публікацыі

Калі прачытаў публікацыю Б. Пракопчыка «Цесна ля карыта», дык ніколькі не здзівіўся дзеяннем кіруючай эліты раёна, тым злоўжываннем службовым становішчам, якія сталі набыткам галоснасці.

Я звыш чатырох дзесяткаў гадоў аддаў кіруючай рабоце. Без пахвальбы скажу, што нейкае сумленне было не толькі перад народам, але найперш перад самім сабой. Цяпер ні сумлення, ні сціпласці няма — адкінулі ўбок, затапталі. Замест гэтага працвітае кругавая парука, народ для многіх апаратчыкаў стаў нікчэмнасцю. Сумленнаму чалавеку дапамогі ніякай, а вось махінатарам падтрымка ва ўсім. Каб не быць галаслоўным, прывяду прыклад. Салдацкая ўдава Е. Фядотава ўжо дзесяты год стаіць у льготнай чарзе на атрыманне жылля з выгодамі. А вось начальнік чыгуначнай станцыі Скідаль (праўда, былы ўжо) С. Барысевіч, маючы кватэру ў Гродна, атрымлівае яшчэ і чатырохпакаёвую ў Скідалі. Звяртаюся ў райвыканком з пытаннем: «Чаму Барысевічу далі кватэру, а салдацкай удаве — не?». Атрымліваю адказ за подпісам намесніка старшыні раённага Савета А. Бекіша: «Што датычыць С. Барысевіча, дык, сапраўды, яму выдзелена ў Скідалі добраўпарадкаваная кватэра, але не гарвыканкомам, а ПМК-61 па дагаворанасці калектываў». Атрымліваецца, за С. Барысевіча ўступіліся і адзін, і другі калектывы, а салдацкую ўдаву абараніць няма каму. Нават савецкая ўлада, за якую змагаўся і загінуў яе Максім ў 1944 годзе, стала для старой жанчыны мачахай...

Або яшчэ прыклад. Камісія Скідальскага гарсавета па пытаннях рэабілітацыі грамадзян, якую я ўзначальваў, вырашыла выплаціць кампенсацыю рэпрэсіраванаму М. Паўлюкевічу за час яго знаходжання ў сталінскіх лагерах. Як і прадугледжана законам — тры месячныя аклады. Рашэнне адправілі ў раённую камісію, якую ўзначальвае намеснік старшыні райвыканкома Л. Канецкая. І што ж? Павалаводзіўшы чалавека, яму адмовілі. Давялося мне абіваць парогі аблвыканкома, каб аднавіць справядлівасць. І вось той жа райвыканком усё ж выплачвае рэпрэсіраванаму кампенсацыю.

Не магу змаўчаць і аб тым, што амаль дваццаць гадоў у рэчку Доўжыца скідваюцца вадкія нечыстоты з прамысловых прадпрыемстваў і жылога сектара Скідаля. Іх ужо воды Доўжыцы паглынулі звыш дзесятка мільёнаў кубаметраў, у рэчцы знішчана ўсё жывое. У цёплы час года ад яе так смярдзіць, што жыхары вёскі Партызанскай і Скідаля задыхаюцца. Ці можна было вырашыць праблему ачышчальных збудаванняў? Можна было ўжо двойчы — калі ўзводзілі бройлерную фабрыку і пачалі будаўніцтва лізінавага завода. Аднак аб тым, каб выратаваць Доўжыцу і паклапаціцца аб умовах жыцця людзей, ніхто і не думаў. У першым выпадку праклалі калектар меншага дыяметра, і ён не змог прыняць нечыстоты горада. У другім — з прыпыненнем будаўніцтва лізінавага завода спынілі і будаўніцтва ачышчальных збудаванняў, хоць трэба было яго працягваць. Думаеце, быў хто пакараны за здзекі з прыроды і людзей? Нічога падобнага. 12 красавіка г. г. я, як член аблсавета Таварыства аховы прыроды, накіраваў у пракуратуру заяву, каб яна прыцягнула да адказнасці вінаватых у гэтым злачынстве. Праз тры з палавінай месяцы атрымліваю адказ ад пракурора раёна У. Сухоцкага, з якога вынікае, што ніякіх падстаў для пакарання няма. Атрымліваецца, што забруджваць Доўжыцу ёсць каму, а вось адказваць за гэта — няма. Зрэшты, як пракурор можа спытаць з іншых, калі ён сам, як сведчыць артыкул у «Звяздзе», злоўжывае службовым становішчам?

Я лічу, што публікацыя павінна атрымаць шырокую вядомасць сярод жыхароў раёна. Няхай народ вырашыць, быць ці не быць тым, хто ў ёй упамянуты, кіраўнікамі і надалей.

І. БАРЫСАЎ,
член КПСС з 1952 года,
пенсіянер.

Прыведзеныя ў артыкуле факты мяне не вельмі здзівілі. Сёння многія кіраўнікі рознага рангу па-свойму разумеюць перабудову і не перабудоўваюцца, а падстройваюцца пад яе. Яны прывыклі гадамі кіраваць так, як выгадна ім, а не народу. Вельмі не хочацца ім страчваць свае кіруючыя пазіцыі. І пакуль што трымаюць.

Сёння краіна перажывае вялікія цяжкасці, асабліва няпроста даводзіцца малазабяспечаным людзям, пенсіянерам. І ў гэты ж час прэса, радыё, тэлебачанне паведамляюць аб шматлікіх злоўжываннях уладай. На жаль, многія гора-кіраўнікі застаюцца беспакаранымі. У лепшым выпадку перасадзяць з аднаго кіруючага крэсла ў іншае.

Я лічу, што за любыя злоўжыванні ўладай трэба вызваляць ад работы. Замена знойдзецца — у нас шмат здольных і добрасумленных людзей.

У. ГУБАРЭВІЧ,
старшыня Савета ветэранаў вайны і працы Скідальскага завода ЖБВ.

НЕАБХОДНАЕ ПАСЛЯСЛОЎЕ

Як сведчаць гэтыя пісьмы, артыкул не пакінуў нашых чытачоў раўнадушнымі. Ну, а як жа адрэагавала на крытыку ў свой адрас кіраўніцтва Гродзенскага райвыканкома? Афіцыяльнага водгуку з гэтай установы рэдакцыя не атрымала. Аднак зусім не заўважыць публікацыю і зрабіць выгляд, быццам нічога не здарылася, нельга было. У якасці «адваката» выступіла раённая газета «Сельская новь» (магчыма, сама гэтага і не жадаючы).

«Запеўка» да інтэрв'ю, якое даў гэтаму выданню намеснік старшыні райвыканкома В. Бірукоў, было многаабяцаючай: «Усім хочацца ведаць, як размяркоўваюцца тавары, якія паступаюць у гандлёвую сетку». Падумалася: вось калі нарэшце атрымаюць прынцыповую ацэнку абуральныя факты розных маніпуляцый з дэфіцытам, што выявіла абласная дзяржгандальінспекцыя і аб якіх не прамаўчала «Звязда». Шмат пытанняў было пастаўлена ў артыкуле «Цесна ля карыта». Чаму, напрыклад, імпартныя тэлевізары і відэамагнітафоны, прызначаныя для заахвочвання нарыхтоўшчыкаў сельгаспрадукцыі і грыбоў, атрымалі з санкцыі кіраўніцтва райвыканкома людзі, якія не маюць да нарыхтовак ніякіх адносін? Больш таго — асобы некаторых шчаслівчыкаў нават... устанавіць не ўдалося. Далей. Чаму асобныя кіруючыя работнікі, у тым ліку і з райвыканкома, атрымалі на працягу квартала нават па некалькі звышдэфіцытных вырабаў? Чаму з раённых фондаў атаварваліся людзі, якія ў раёне не працуюць?

Аднак адказаць на гэтыя і іншыя пытанні В. Бірукоў чамусьці не захацеў. Замест гэтага ён пайшоў па даўно вядомай і наезджанай схеме. Спачатку — агульныя (падобныя на інструктаж) развагі аб парадку размеркавання дэфіцыту. Потым — інфармацыя аб тым, што робіцца па павелічэнню паступлення тавараў у раён. Нарэшце, папрокі (напэўна, цалкам справядлівыя) у адрас вышэйстаячых інстанцый. І ні слова, паўтараем, аб шматлікіх парушэннях сацыяльнай справядлівасці, санкцыяніраваных у райвыканкоме.

Праўда, адзін з вывадаў артыкула «Цесна ля карыта» Васіль Рыгоравіч вырашыў усё ж абвергнуць: «Што датычыць непасрэдна работнікаў райвыканкома, дык яны атрымалі ніколькі не больш, чым работнікі іншых арганізацый... Члены пярвічнай арганізацыі, на ўліку ў якой звыш 40 чалавек, атрымалі ў гэтым годзе праз прафком 8 адзінак дэфіцытных тавараў...» На гэтай падставе В. Бірукоў робіць заключэнне, што «аўтар публікацыі глыбока не разабраўся ў сутнасці справы і прадузята паставіўся да нашай інфармацыі. Да таго ж, у размове са старшынёй раённага Савета і мной, ён практычна пагадзіўся (?! — **Б. П.**) з гэтай аргументацыяй».

Не хацелася б гуляць у арыфметыку, але даводзіцца. Наконт 8 адзінак дэфіцытных тавараў — дзяржгандальінспекцыя падлічыла, што толькі ў першым квартале работнікі райвыканкома набылі іх 12. Многа гэта ці мала? Возьмем калектыў райбыткамбіната, на клопаты аб якім, дарэчы, спасылаецца ў інтэрв'ю В. Бірукоў. Там працуе каля 120 чалавек з гарадской прапіскай, якіх павінен забяспечваць таварамі райвыканком. Дык вось, ім сёлета выдзелена ажно... 4 — кухня, пральная машына і два тэлевізары. Не лепшае становішча і ў раённай бальніцы, у іншых арганізацыях.

Для даведкі: райвыканкомаўскае начальства атрымала ў першым квартале года больш асабліва дэфіцытных тавараў, чым усе работнікі райбыткамбіната з гарадской прапіскай, разам узятыя. Намеснік старшыні райсавета А. Бекіш набыў швейную машыну, В. Бірукоў — мяккую мэблю, намеснікі старшыні райвыканкома У. Чувак і Л. Канецкая — адпаведна адзін і два тэлевізары. Безумоўна, кожны з іх мае права на атрыманне дэфіцыту. Аднак ці не занадта для аднаго квартала, тым больш калі павышэнне цэн стала відавочным? Не гаворачы ўжо аб тым, што з дазволу райвыканкома нават па некалькі дэфіцытных вырабаў набылі і многія іншыя кіруючыя работнікі розных устаноў і прадпрыемстваў.

У заключэнне інтэрв'ю В. Бірукоў запэўніў чытачоў раённай газеты, што «выканком раённага Савета, мясцовыя органы і прафсаюзныя камітэты імкнуцца падысці да пытанняў размеркавання (тавараў — **Б. П.**) вельмі аб'ектыўна. І калі чытачы газеты ўбачаць парушэнне гэтага прынцыпу, то могуць паведамляць нам і да вінаватых будуць прыняты адпаведныя меры». Хацелася б у гэта верыць, але... Старшыня Індурскага сельсавета У. Каранкевіч у магазіне вёскі Сухая Даліна набыў без талонаў 15 бутэлек гарэлкі. Абласная дзяржгандальінспекцыя паставіла перад райвыканкомам пытанне аб прыцягненні яго да адказнасці. Загадчыцу магазіна пакаралі, а вось з галоўным «героем», як паведаміў В. Бірукоў, абышліся гутаркай і ён строга папярэджаны. Вось дык пакаранне... Адкуль жа быць у раёне парадку ў гандлёвых справах?!

Дарэчы, нядаўна абласная дзяржгандальінспекцыя праверыла гандаль ляснымі і будаўнічымі матэрыяламі ў раённай спажыўкааперацыі, дзе не лепшым чынам праявілі сябе і раённыя ўлады. І зноў — шматлікія парушэнні. Але не будзем псаваць настрой чытачам яшчэ і гэтымі фактамі, пачакаем, ці будуць пакараны выяўленыя вінаватыя.

І апошняе. У час падрыхтоўкі артыкула «Цесна ля карыта» адзін з раённых кіраўнікоў дапытваўся аб мэтах карэспандэнта. Маўляў, пісаць збіраецеся або хочаце нам дапамагчы? Я адказаў, што адно аднаго не выключае. І сёння прытрымліваюся гэтай думкі. Аднак інтэрв'ю В. Бірукова пераконвае, што ніякай дапамогі ад карэспандэнта і не чакалі. У адваротным выпадку няўжо трэба было абараняць гонар мундзіра і рабіць чорнае белым?

Б. ПРАКОПЧЫК,
кар. «Звязды».

АПОШНЯЯ ІНФАРМАЦЫЯ АД 18 ДА 18 СУТАК

НА «БРУДЭРШАФТ» СЫШЛІСЯ МІНІСТРЫ

З Нью-Йорка ў БЕЛТА прыйшло паведамленне, што ў рэзідэнцыі, размешчанай побач са штаб-кватэрай ААН, адбылася першая афіцыяльная сустрэча міністраў замежных спраў Беларусі і Германіі. П. Краўчанка інфармаваў Г.-Д. Геншэра аб новым статусе рэспублікі, аб рашэннях нечарговай сесіі яе Вярхоўнага Савета.

ЯК ЗНАЙСЦІ ВЕДЗЬМАРА

«Шаноўная рэдакцыя!

Прачытала ў «Звяздзе» за 20 верасня артыкул «Што ўмее вядзьмар» і вырашыла напісаць Вам, каб вы дапамаглі знайсці месцазнаходжанне гэтага незвычайнага чалавека.

Справа ў тым, што мой сын хварэе з 15 гадоў (зараз яму 28) і ніякія лекі і ўрачы яму не дапамагаюць. Мне неабходна з ім сустрэцца, каб уратаваць свайго сына.

Вельмі прашу Вас пашкадаваць мяне, дапамагчы майму гору і даць адрас Юрыя Лонгі. АБЛАМЕЙКА Аліса Васільеўна, г. Мінск».

Гэта толькі адно пісьмо з таго патоку рэдакцыйнай пошты, што выклікала вышэйназваная публікацыя. Просяць адрас чараўніка, дапамагчы з ім звязацца ветэран вайны і працы, інвалід II групы М. Мірончык з г. п. Узда, які 36 гадоў хварэе на цукровы дыябет, Л. Целіца з Глыбоцкага раёна (яна страціла слых) і многія іншыя нашы чытачы.

Паведамляем, што матэрыял падрыхтаваны карэспандэнтам ІАН Валерыем Еніным. Таму прапануем у далейшым звяртацца па адрасу: 119021, г. Масква, Зубаўскі бульвар, 4. Інфармацыйнае агенцтва «Навіны» (ІАН). Код апублікаванага матэрыялу К8КИОЗМ-9108143Е-5.

Думаецца, вам там дапамогуць і падкажуць, як звярнуцца да чараўніка.

ЗАБОЙСТВА Ў ТАКСІ

ГОМЕЛЬ. У апошні час забойствы ў горадзе здараюцца ў самых розных месцах. Але каб адбылося яно ў грамадскім транспарце — аб гэтым ніхто і падумаць не мог.

Тым не менш, інвалід I групы 30-гадовы А. Баскін быў забіты ў таксі, вадзіцель якога — П. Асіпенка вёз пасажыраў у сельмашаўскі мікрараён. Тыя аб нечым заспрачаліся і адзін з іх ударыў нажом другога, пасля чаго загадаў спыніцца і выскачыў з машыны. Злачынцу затрымалі толькі праз некалькі дзён. Ім аказаўся раней судзімы пермскі кааператар А. Дзямко, 1965 года нараджэння.

ПРАСПАЛІ КОЛЫ...

СМАРГОНЬ. У ГРАУС паступіла заява з філіяла МТЗ, што з памяшкання аднаго з цэхаў украдзены сем аўтамабільных колаў. Трэба сказаць, што кантрольна-прапускны пункт завода лічыцца самым «умацаваным» сярод прадпрыемстваў горада. Вось і гадайце, што ў такім разе робяць вартаўнікі, сем колаў — не іголка ў стозе сена.

СОРАМ ЗА 6 РУБЛЁЎ

МАГІЛЁЎ. З абласнога цэнтра пачала свае выступленні скандальна вядомая рок-каманда «Сектар Газа» сумесна з гуртам «Мальчышнік». Не абцяжараныя інтэлектам юнакі і дзяўчаты запоўнілі залу абласной філармоніі, каб паслухаць пошлыя, а месцамі нават і нецэнзурныя тэксты «Сектара Газа».

Некаторыя прыхільнікі тут жа распівалі гарэлку. Шчыра кажучы, выступленні і атмасфера на канцэрце пакінулі не вельмі прыемныя ўражанні. Дарэчы, Беларусь выбрана месцам гастроляў невыпадкова — згодна з рэйтынгам газеты «Ласкавы май», «Сектар Газа» мае найбольшую папулярнасць менавіта ў нашай рэспубліцы, што наўрад ці ўзрадуе сапраўдных аматараў музыкі. Арганізатарам канцэртаў выступіла рэдакцыя часопіса «Мальчышнік», першы нумар якога выйдзе ў кастрычніку. Абедзве музычныя каманды паехалі сеяць «разумнае, добрае, вечнае» ў Крычаў, Бабруйск, а потым і ў іншыя гарады Беларусі ўсяго за 6 рублёў (кошт білетаў). Не абміне гэта акцыя і Мінск, куды «Сектар Газа» і «Мальчышнік» прыедуць 5 кастрычніка.

РАЗАБРАЛІ СЦЯНУ ІЗАЛЯТАРА

ЖЛОБІН. Работнікі міліцыі былі нямала здзіўлены, калі раніцай у адным з пакояў ізалятара часовага ўтрымання не ўбачылі арыштаваных Пятра Філіпава, Леаніда Мядзведзева і Юрыя Хвастунова. Аказваецца, ноччу яны зрабілі ў сцяне дзірку і далі драла. П. Філіпава праз тры дні адшукалі, а двое астатніх пакуль што паспяхова замятаюць сляды.

ЕХАЛІ САЛДАТЫ Ў САМАВОЛКУ...

ГРОДНА. 29 верасня камандзір узвода дарожна-патрульнай службы Гродзенскага райаддзела міліцыі А. Столяр нёс дзяжурства на КПП «Прывалкі».

Прыблізна ў 3 гадзіны ночы ён убачыў дзве аўтамашыны — «Урал» і «ГАЗ», якія выехалі пад забаронны знак у аб'езд шлагбаўма на паласу сустрэчнага руху. На патрабаванне спыніцца вадзіцелі не рэагавалі. Столяр зрабіў некалькі папераджальных выстралаў з аўтамата. Але машыны працягвалі аддаляцца. Тады міліцыянер адкрыў прыцэльны агонь па колах і на службовай машыне пачаў праследаванне. У кузаве адной з затрыманых аўтамашын аказаліся старшы лейтэнант П. Штурбань і радавы С. Зрачаў, абодва з агнястрэльнымі раненнямі (апошні ў бальніцы памёр). Чаму ж яны не спынілі машыну па патрабаванню работніка міліцыі? Як паведаміў нам начальнік райаддзела І. Ланкевіч, некалькі салдат угналі «Урал» і адправіліся ў самаволку, а П. Штурбань вёў праследаванне іх на машыне «ГАЗ». Вось якія вынікі пагоні...

І ЗНОЎ ПАДРОБКА

У рэспубліканскім Знешэканомбанку 30 верасня была прад'яўлена падробленая 100-доларавая купюра ЗША.

Яе уладальнік — студэнт МРТІ П. растлумачыў, што некалькі дзён назад набыў яе за 3.600 рублёў у невядомага на Камароўскім рынку. Кампетэнтныя органы праводзяць расследаванне. Адну групу фальшываманетчыкаў нядаўна выкрылі і пасадзілі на лаву падсудных...

ГОРКАЕ «КАХАННЕ»

СВЕТЛАГОРСК. А трэцяй гадзіне ночы ў гаррайаддзел міліцыі звярнуўся мужчына.

— Мяне толькі што абрабавалі, — заявіў ён. — Дапамажыце.

— Хто? Якія прыкметы запомнілі?

— Рабаўніка завуць Ларыса...

Аказваецца, 30-гадовы шукальнік амурных прыгод запрасіў да сябе ў госці незнаёмую дзяўчыну, якая назвалася Ларысай. Пасядзелі, пагутарылі. Што было далей — вядома толькі ім дваім. Пытанне ж аб тым, як прыгажуня прыхапіла з сабой 720 рублёў і 12 бутэлек гарэлкі, застаецца пакуль адкрытым.

Выпуск падрыхтавалі: А. КОКТЫШ, І. КАРНЕЙ, А. СЛАНЕЎСКІ, С. СУЛКОЎСКІ, І. ШЧУЧЭНКА.
Нашы тэлефоны: 32-44-02, 32-60-13, 32-31-98.

Ці будзе прызнанне?

АДКАЗ ПРАФЕСАРА НА ПІСЬМО БЫЛОГА ВОІНА

20 ліпеня ў «Звяздзе» надрукавана пісьмо чытача Рыгора Юльянавіча Халупкі з вёскі Гарбатовічы Карэліцкага раёна. Пісьмо — своеасаблівы адказ на мой артыкул «Бандэроль з Лондана» («Звязда», 14 чэрвеня 1991 г.).

Рыгор Юльянавіч паведамляе, што быў салдатам Польскай арміі, сфарміраванай у СССР у 1941—1942 гадах для барацьбы з фашысцкай Германіяй. Са згоды савецкага ўрада армія перадыслакавалася на Блізкі Усход і далей у Італію.

Другі польскі корпус (так ён затым называўся) добра ваяваў у саставе сіл антыгітлераўскай кааліцыі на італьянскім тэатры ваенных дзеянняў. І асабліва вызначыўся ў баях за вельмі ўмацаваны горад Монтэ-Касіна, порт Анкона і іншыя населеныя пункты на Апенінскім паўвостраве. Многія салдаты былі ўзнагароджаны амерыканскімі і англійскімі ордэнамі і медалямі (у тым ліку, паводле яго слоў, і аўтар пісьма), а праслаўлены камандуючы корпусам генерал Андэрс быў удастоены вышэйшай амерыканскай узнагароды «Легіён оф Мерыт» («Легіён гонару»). У сувязі з гэтым прэзідэнт ЗША Франклін Рузвельт звярнуўся да Андэрса з вельмі цёплым пісьмом. У ім гаварылася: «Уладзіслаў Андэрс, генерал дывізіі польскай арміі праявіў выключныя заслугі, дастойныя прызнання Злучанымі Штатамі і Аб'яднанымі Нацыямі, у Італіі з кастрычніка 1943 па ліпень 1944 года. Як генерал, камандуючы 2-м Польскім корпусам Андэрс умела вёў сваіх салдат да апошняга няўхільнага ўдару, які ўвянчаўся адступленнем нямецкай арміі з моцна абараняемага Касіна. Гэты пункт упартага супраціўлення ворага быў узяты дзякуючы таму, што генерал Андэрс вёў свае часці ў скаардынаванай атацы саюзных сіл на ключавыя непрыяцельскія пазіцыі, за якія ішлі жорсткія баі».

Гэта ацэнка, якая не мае патрэбы ў каментарыях, з'яўляецца прызнаннем заслуг не толькі баявога генерала, але і ўсіх салдат 2-га Польскага корпуса. У саставе гэтага корпуса змагалася нямала ўраджэнцаў Заходняй Беларусі і Заходняй Украіны — беларусаў і палякаў (у тым ліку і аўтар пісьма ў рэдакцыю Халупка).

Пасля заканчэння вайны толькі нямногія з іх засталіся жывымі і вярнуліся дамоў да сваіх сем'яў. Але тут іх сустрэлі няласкава. Гэта я ведаю па асабістых назіраннях, працуючы ў пасляваенныя гады ў былой Баранавіцкай і Магілёўскай абласцях. Воінаў-андэрсаўцаў без усялякай віны органы НКУС арыштоўвалі і высылалі ў Сібір. Нікога з іх не лічылі і цяпер не лічаць ветэранамі мінулай вайны.

Атрымліваецца парадокс: французскіх лётчыкаў эскадрыллі «Нармандыя—Нёман», якія ваявалі ў гады вайны на савецкай зямлі, у Францыі акружаюць усеагульнымі клопатамі і ўвагай як барацьбітоў супраць агульнага ворага. Палякі, беларусы, яўрэі, прадстаўнікі іншых нацыянальнасцей, якія змагаліся ў Войску Польскім на франтах і ў партызанскіх атрадах і якія жывуць цяпер у Рэспубліцы Польшча, таксама карыстаюцца ўсімі правамі і прывілеямі як удзельнікі другой сусветнай вайны. А ў Савецкім Саюзе, нягледзячы на галоснасць, пашырэнне дэмакратыі і аднаўленне раней зганьбаваных правоў грамадзян, воінаў былога 2-га Польскага корпуса, які змагаўся ў радах саюзніцкіх войск, да гэтага часу не прызнаюць удзельнікамі другой сусветнай вайны і не аказваюць ім не толькі матэрыяльнай, але і маральнай падтрымкі.

Вось чаму мне, ветэрану вайны, савецкаму гісторыку, вельмі зразумелыя боль і крыўда Рыгора Юльянавіча Халупкі, які на старасці гадоў спадзяецца на аднаўленне справядлівасці і поўнай гістарычнай праўды пра вайну і хоць бы маральнага ўзнагароджання.

На жаль, я асабіста нічым не магу дапамагчы Рыгору Юльянавічу і іншым удзельнікам вайны, былым андэрсаўцам.

Па гэтаму пытанню я ў свой час размаўляў з былым генеральным консулам Рэспублікі Польшча ў Мінску панам Тадэвушам Мысьлікам. Ён падзяляў мой пункт гледжання аб тым, што Савецкі камітэт ветэранаў вайны і яго Мінская секцыя павінны ўнесці ў Вярхоўны Савет СССР (або рэспублікі — Беларусь жа самастойная!) прапанову аб прызнанні савецкіх грамадзян, якія ўдзельнічалі ў другой сусветнай вайне ў саставе сіл антыгітлераўскай кааліцыі (незалежна на Усходзе або на Захадзе), паўнапраўнымі ўдзельнікамі вайны. Гэта было б хоць і запозненым, але аднаўленнем справядлівасці. Як парадаваліся б нямногія з тых, хто застаўся яшчэ жывым з забытых сёння! Гэта тым больш неабходна зрабіць, што мы набліжаемся да 50-годдзя агульначалавечай Вялікай Перамогі. Паўвека чакаюць воіны справядлівасці...

А. ХАЦКЕВІЧ,
прафесар, ветэран вайны.
г. Мінск.

Мільён—за рубель?

Было так: гуляючы ў «Спортлато», нашы дарагія грамадзяне выйгралі і 70, і звыш 100 тысяч рублёў, запаўняючы дзесяткі білетаў у тыраж, неаднаразова, як правіла, адзначаючы выбраную камбінацыю лічбаў. І вось пасля 22 верасня, калі адбыўся 38-ы тыраж, здарылася, здавалася б, неверагоднае.

У рэдакцыі спартыўнай інфармацыі ТАСС, пасля распаўсюджвання агенцтвам вынікаў гэтага тыражу, раздаюцца недаўменныя званкі: «Вы памыліліся. Як так можа быць, што на адзін білет у латарэі «6 з 45» выпаў выйгрыш у... 483 тысячы 317 рублёў?»

— Не, ніякая гэта не памылка,— сказаў генеральны дырэктар аб'яднання «Саюзспортлато» В. Івонін.— Цяпер у нас зняты абмежаванні на максімальныя выйгрышы. А ў «Спортлато 6 з 45» доўгі час ніхто не мог правільна адгадаць усе шэсць лічбаў, і «куш» перакладваўся ад тыражу да тыражу. Дарэчы, магло так здарыцца, калі б яшчэ пару разоў не знайшлося ўдачлівых, што выйгрышны фонд узрос бы да мільёна рублёў і вышэй...

— Нядрэнны спосаб стаць мільянерам: заплаціў рубель, запоўніў білет «Спортлато»— і ў касу, за мільёнам!

— Тэарэтычна гэта так, але практыка паказвае, што шанцуе буйна ў нашай латарэі толькі самым настойлівым. Хто гуляе ў «Спортлато» ад тыражу да тыражу, прытрымліваючыся выбранай для сябе камбінацыі лічбаў. Але, вядома, бываюць і нечаканасці. Як гэта, напрыклад, здарылася больш дваццаці гадоў назад, у першым тыражы. Тады маскоўская школьніца Ірачка дзеля цікаўнасці запоўніла білет, а ў выніку яна, дакладней — яе бацькі, атрымала максімальны выйгрыш у 5 тысяч рублёў.

— Кажуць, што цяперашні шчаслівчык жыве ў Харкаве, цікава, хто ж гэта?

— Калі ён сам не пажадае (праўда, у наш час такіх адчайных мала), мы наўрад ці даведаемся яго імя. А картачка сапраўды прададзена ў Харкаве. Але, можа быць, яе набыў камандзіровачны з Масквы, Ніжняга Ноўгарада ці іншага горада...

— Віктар Андрэевіч, зусім нядаўна ў продажы з'явіліся білеты новай латарэі «Суперспрынт». І гэта — акрамя «Спрынту», «Спортпрагнозу», старажыла — «Спортлато». Як прыжылася навінка?

— Пакуль цяжка сказаць, але ўжо прададзена каля 5 мільёнаў білетаў. Напомню, што гэта латарэя бяспройгрышная. Заплаціць трэба 10 рублёў, але прынамсі 2 рублі гуляючы верне сабе назад. А максімальныя выйгрышы —50,100 тысяч рублёў. Асноўная мэта «Суперспрынту»— на выручаныя грошы ўмацаваць матэрыяльна-тэхнічную базу «Саюзспортлато». У большасці сваёй сродкі пойдуць на набыццё новага абсталявання для нармальнага, і ў патрабуемым аб'ёме, правядзення спартыўных латарэй. І, вядома, значная частка грошай пойдзе на падрыхтоўку савецкіх каманд да Алімпійскіх гульняў-92. Напэўна таму сярод удзельнікаў спартыўна-лічбавых латарэй — у асноўным фізкультурнікі, балельшчыкі. Яны хочуць дапамагаць дабівацца перамог на спартыўных арэнах свету сваім куміpам. Не супраць і самі выйграць — грошы ці здароўе (можна і тое, і другое), паколькі значная частка нашых сродкаў ідзе на будаўніцтва басейнаў, залаў, стадыёнаў... Папулярныя нашы латарэі. Ведаеце, за дваццаць з лішнім гадоў мы прадалі білетаў на 8,5 мільярда рублёў. Палавіна пайшла на спорт. Так што дзякуй тым, хто гуляе. Яны, як вы заўважылі, нічога не трацяць...

В. ПІМЕНАЎ,
кар. ТАСС.

Спажывецкі рынак: вытрасай кішэнь?

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.).

Значыць, не грошай шмат, а тавару мала.

Пэўныя захады, каб кіраваць працэсам насычэння рынку, урадам прымаюцца. Узяты пад кантроль 150 відаў тавараў першай неабходнасці, прыкладаюцца намаганні, каб забяспечыць хоць бы рацыянальныя нормы спажывання (так званую «спажывецкую карзіну» — 117 відаў тавараў). Як? Адбываецца пераарыентацыя пазарэспубліканскіх паставак на рэспубліканскі рынак. Істотны «плюс» па тканінах: баваўняныя — 109 працэнтаў, воўна—107,1 працэнта, трыкатаж — 109,6 працэнта. Толькі не ўсё, што ўваходзіць нават у спажывецкі мінімум, вырабляецца ў рэспубліцы. За скарачэннем паставак трэба чакаць скарачэння завозу. Новыя праблемы.

Але ёсць надзея на вырашэнне праблем лёгкай прамысловасці шляхам заключэння новых міжрэспубліканскіх эканамічных пагадненняў. У гандлі прамысловымі таварамі таксама ёсць рэзерв — замежныя партнёры. Маюцца намеры арганізоўваць продаж у спецыялізаваных крамах не толькі за СКВ, але і за рублі, наладжваць кантакты з Польшчай, перахопліваючы ініцыятыву ў спекулянтаў, цалкам мяняць структуру і функцыі аптовага звяна ў гандлі.

А вось адносна забеспячэння насельніцтва прадуктамі аптымістычных перспектыў значна меней. У гэтым годзе іх атрымана толькі 92 працэнты ад мінулагодняга ўзроўню. Зніжэнне паставак цукру і паступленняў какава стварыла дэфіцыт кандытарскіх вырабаў, нястача алею паўплывала на вытворчасць маргарыну і маянэзу. Пастаўкі на рынак рэспублікі мясных прадуктаў не знізіліся дзякуючы скарачэнню паставак у саюзны фонд, але нават з кааператыўных крам знікла сала.

Прычыны знікнення мясных прадуктаў у сістэме спажыўкааперацыі растлумачыў старшыня Белкаапсаюза Р. Грышчанкоў. Аказваецца, дапушчаны пралікі ва ўстанаўленні закупачных цэн, уласнік пастаўлены ў горшыя ўмовы, чым калгас, саўгас, нават арандатар.

Амаль тыя ж прычыны прывёў начальнік аб'яднання «Белплодаагароднінагас» М. Рыбак у адказ на пытанне, чаму ў сховішча закладзены толькі палавіна патрэбнай колькасці бульбы, — вывозяць беларускую бульбу туды, дзе болей плацяць. І дадаў, што цэны на яе зусім не адпавядаюць сусветным. За мяжой за 1 кг бульбы ідзе 3 кг збожжа, а ў нас толькі 300 грамаў. Павышаць!

Адбываецца нешта зусім незразумелае: гаворачы аб пераходзе на рынкавыя адносіны, многія нашы гаспадарнікі маюць на ўвазе выключны рост цэн пры поўным дыктаце вытворцы.

На прэс - канферэнцыі неаднаразова гучаў «тонкі» намёк, маўляў, захаванне цэн на цяперашнім узроўні насельніцтва не абароніць. А вось «рынкавыя» цэны з належнай кампенсацыяй...

Але такія захады выгадныя найперш ураду, а не чалавеку, вытворцам, а не спажыўцам, таму што ператвораць у нішто ўсе нашы зберажэнні (разам з кампенсацыямі за папярэдняе павышэнне цэн), і грашовая маса некаторы час, сапраўды, не будзе ціснуць на спажывецкі рынак. Толькі вось зберажэнні — гэта наш адкладзены попыт, тое, што дзяржава павінна яшчэ нам забяспечыць. Калі яны абясцэняцца, атрымаецца, што мы працавалі, як апошні батрак у пана, толькі за харчы.

А. БЯРСУДСКІ.

Урмас ОТ: «Мяне любяць толькі тыя жанчыны, у якіх добры густ»

Думаю, не трэба лішні раз прадстаўляць Урмаса Ота — аўтара і вядучага перадачы «Тэлевізійнае знаёмства», якая мінулым летам закончыла свой пяты тэлевізійны сезон на экране Цэнтральнага тэлебачання. А задумваўся цыкл гэтых перадач у 1986 годзе толькі для эстонскага тэлевізійнага рынку, які ўжо тады меў восем тэлепраграм, чатыры з якіх — фінскія і шведскія. Зразумела, што глядзелі перш за ўсё іх, а таму амаль не ведалі прадстаўнікоў савецкай музычнай, літаратурнай, мастацкай, палітычнай эліты. Першым такім знаёмствам было інтэрв'ю з Людмілай Гурчанка, пасля яго кіраўніцтва ЦТ прапанавала Урмасу выходзіць на ўсесаюзны экран. Потым былі інтэрв'ю з Алай Пугачовай, Раймандам Паулсам, Альфрэдам Шнітке, Плісецкай, Вазнясенскім, Райкіным, Сабчаком... Усяго запісана 42 паўтарагадзінныя інтэрв'ю для «Тэлевізійнага знаёмства». Акрамя гэтага, усе мы памятаем выступленні Урмаса Ота ў якасці эстраднага спевака, напрыклад, у дуэце з Раксанай Бабаян. А хутка атрымаем і магчымасць чытаць яго кнігі. Таму зусім зразумела, наколькі пашанцавала тым, каму ўдалося трапіць на праходзіўшы ў абласным грамадска-палітычным цэнтры адзіны творчы вечар Урмаса Ота ў Гомелі.

Паслухаць роздум зоркі тэлежурналістыкі аб жыцці і людзях, не абмежаваны рамкамі тэлевізійнага часу, задаць яму хвалюючыя асабіста цябе пытанні ўдаецца не часта, бо падобныя сустрэчы Урмас От праводзіць вельмі рэдка. Прапануем вам інтэрв'ю з Урмасам Отам, якое вёў наш карэспандэнт і гледачы ў час творчай сустрэчы.

— Цікава ведаць, як Вам удавалася супрацоўнічаць з Краўчанкам?

— Вельмі проста. Я катэгарычна не згодны з выказваннямі нашых дзеячаў культуры ў адрас старшыні Дзяржтэлерадыё Краўчанкі. Яго абвінавачвалі ў тым, што ён забараніў «Погляд». Але з «Поглядам» была зусім іншая гісторыя. Гэта — праблема рэдактара «Погляду», паміж самімі «пагляд аўцамі» былі рознагалоссі, але ён не быў забаронены ў тым сэнсе, як гэта лічаць у народзе. Яны самі не змаглі выблытацца з сітуацыі. А што датычыць Краўчанкі, то я ведаю яго даўно як вельмі культурнага, тонкага, эрудзіраванага і, што самае галоўнае, — прыстойнага чалавека. Нейкая пэўная частка нашай так званай дэмакратычнай прэсы настройвала тэлегледачоў супраць Краўчанкі. Гэтыя паважаныя дзеячы культуры добра ведаюць, да каго трэба звяртацца, калі іх штосьці не задавальняе ў нашым сённяшнім жыцці, у пытаннях галоснасці. Але на гэта ў іх смеласці не хапіла, і яны накінуліся на Краўчанку...

— Ці плануеце Вы запісаць інтэрв'ю з Раісай Максімаўнай Гарбачовай?

— Што датычыць інтэрв'ю з Раісай Максімаўнай, то пакуль такой магчымасці няма, таму што няма нармальных зносін з нашымі высокапастаўленымі палітычнымі кіраўнікамі. Мы нават марыць не можам аб тым, каб з'явілася яшчэ нейкая «балбатня» з іх жонкамі. Не віна Міхаіла Сяргеевіча, што няма такога нармальнага інтэрв'ю. Ён якраз быў бы зацікаўлены ў гэтым. Але ў нашай краіне адсутнічае вопыт, адсутнічае традыцыя. Як кіраўнікі павінны сябе паводзіць у нармальных чалавечых зносінах, калі задаюцца менавіта тыя пытанні, якія цікавяць любога тэлегледача. Напрыклад, «А дзе вы купляеце бульбу?»

— Ці збіраецеся Вы прадоўжыць кар'еру спевака? Можа, праспяваеце нам?

— Не. Я тут не для таго, каб арганізоўваць свой вакальны вечар, хоць і не сумняваюся, што гэта было б каласальнае відовішча. Але, дарагія мае, на гэта трэба купіць іншыя білеты... А калі сур'ёзна, то я ведаю, колькі ў нас у краіне бяздарных эстрадных спевакоў. І я да гэтай кампаніі ніякіх адносін не хачу мець. Тое, што я трапіў на эстраду, — гэта выпадковасць. Гэта ідэя майго старога сябра — кампазітара Уладзіміра Мацецкага.

— Як Вы думаеце, за што Вас любяць жанчыны?

— Мяне любяць толькі тыя жанчыны, у якіх добры густ. Не ведаю, любяць — не любяць, але нейкая цікавасць да мяне ёсць. Я гэта адчуваю. І не магу сказаць, што гэта мяне вельмі засмучае.

— Цяпер усе шмат увагі ўдзяляюць стварэнню сцэнічнага тэлевізійнага іміджу. Які імідж у Вас?

— У мяне няма іміджу. Хачу быць заўсёды такім, які я ёсць. І яшчэ для мяне вельмі важна быць сумленным і прыстойным чалавекам.

Пра сябе Урмас От сказаў, што разам з сям'ёй жыве ў Таліне, але зіму праводзіць у Маскве. Яго жонка — салістка камернага хору. У іх расце чатырохгадовы сын. Любіць грошы, але, у адрозненне ад усіх, не скрывае гэтага. Акрамя эстонскай ведае рускую, англійскую, фінскую мовы.

І яшчэ. Мне, напрыклад, пасля творчай сустрэчы стала зразумелай заканамернасць папулярнасці яго перадач: у іх ён робіць вельмі няпростую справу — нармальнай чалавечай мовай задае нармальныя чалавечыя пытанні сваім героям, узнімае тэмы, якія прынята сарамліва замоўчваць, але менавіта яны цікавяць у першую чаргу людзей. Імпануе яго чалавечая і журналісцкая незалежнасць, прафесіяналізм. З усяго гэтага і складаецца феномен Урмаса Ота.

Ігар ЖУРБІН.
«Агенцтва «БелаПАН».

Над «Вясёлкай» згусціліся хмары

ДЗЕ МАЯ ПАПЕРА?

Над беларускай «Вясёлкай» згусціліся хмары, павіс дамоклаў меч. Вось ужо чацвёрты месяц не друкуецца адзіны ў рэспубліцы нацыянальны часопіс для дашкольнікаў і малодшых школьнікаў.

«Вясёлка» — першы жыццёвы падручнік беларускіх дзетак. Трыццаць пяць гадоў верай і праўдай служыць часопіс малалеткам, вучыць іх любіць сваю Бацькаўшчыну, даносіць да іх чыстую матчыну мову. Бяру на сябе смеласць сказаць, што «Вясёлка» па сваему зместу і афармленню выйшла на еўрапейскі ўзровень. Вакол рэдакцыі згуртаваны лепшыя творчыя сілы пісьменнікаў, мастакоў, кампазітараў рэспублікі.

Хмары закрылі нашу «Вясёлку» з-за адсутнасці паперы. Да болю крыўдна, што ахвярамі дзяржаўнай неразбярыхі зноў сталі бязвінныя дзеці. А іх, чытачоў, у нас — сто сорак тысяч.

Складваецца ўражанне, што баліць толькі супрацоўнікам рэдакцыі, бо куды б мы ні стукаліся, да якога б начальства не хадзілі, кожны імкнецца апраўдаць свой «мундзір», а не дапамагчы. У лепшым выпадку накладваюцца добрыя рэзалюцыі, даюцца пісьмовыя адказы. А «Вясёлка» як не выходзіла, так і не выходзіць.

У гэтай сітуацыі мы вырашылі звярнуцца да бацькоў, настаўнікаў, выхавацеляў узняць свой голас у абарону нашых дзяцей. Адначасова мы вырашылі прасіць іх аб матэрыяльнай падтрымцы дзіцячага часопіса. Не дадзім загінуць чыстай крынічцы нашага дзяцінства.

Вашы ахвяраванні дасылайце на рахунак Беларускага дзіцячага фонду, які з'яўляецца адным з заснавальнікаў часопіса (№ 707801 у Мінскбізнебанку, спецрахунак «Вясёлка»). Ад імя дзяцей мы знойдзем магчымасць аддзячыць і ўшанаваць кожнага чалавека, кожную арганізацыю, якія працягнуць руку дапамогі.

Уладзімір ЛІПСКІ,
галоўны рэдактар часопіса «Вясёлка», старшыня праўлення Беларускага дзіцячага фонду.

ШАХМАТЫ

Пад рэдакцыяй майстра спорту У. Сычова

ЗАДАЧА КОНКУРСУ СКЛАДАННЯ

Белыя: Крd7, Cd2, Кс8, Кf6, пп: а3, а4, е3, е4 (8).

Чорныя: Крс5, Лb8, Се1, Сg2, Кb4, пп: b7, с3, с4, с6, е5, е6 (11).

Мат за 10 хадоў.

ЗВЕРЦЕ РАШЭННІ

Заданні № 5 і № 6 трэцяга квартальнага конкурсу рашэнняў развязваюцца так:

№ 5. Л. Кнотак. 1. Фh4! цугцванг

1... с3 2. С:с3, 1... Крd2 2. Фf2, 1... Кр:b2 2. Фс4

№6. Р. Кофман. 1. Лf4 ∼ ∼ 2. Лf5+,

1... Ф:d5+ 2. Ле4+, 1... Кр:f4 2. Фе3+, 1... Фа3 2. d6+.

Правільныя адказы на задачы прыслалі наступныя ўдзельнікі: М. Сігневіч, В. Быкаў, Р. Зязюлькін, А. Мацкевіч, У. Баранаў, А. Булаўка, М. Баган, М. Загорскі, У. Сакалоў, Я. Лагвіновіч, Я. Лазараў, В. Сухараў, А. Сакалоў, Л. Шыцік, В. Конахаў, В. Каваленка, А. Страх, І. Буяк, В. Жылко і іншыя.

ВЫНІКІ ТЭМАТЫЧНАГА КОНКУРСУ

На XIX рэспубліканскі тэматычны конкурс складання двухходовак на тэму: «хады белых у двайной пагрозе адной фазы становяцца ўступным і матуючым у варыянце другой фазы», паступіла 23 творы ад 11 аўтараў.

Лепшай прызнана кампазіцыя В. Зайцава (Гомель).

Белыя: Крh8, Фg6, Лd2, Ле7, Сb3, Сb6, Кf1, пп: а2, а3, d3 (10).

Чорныя: Крс3, Лh5, Са1, Сh7, Ка4, Кf3, пп: а5, с7, d6, f5, f7, h6 (12).

1. d4? ∼ 2. С:а5, Ле3×, 1... f4 2. Лс2×, але 1... К:d2! Рашае 1. Ле3! ∼ 2. Лс2, d4×.

1... Кd4 2. С:а5×, 1... Кd2 2. Фf6×.

У задачы тэматычная задума выканана двойчы.

II месца прысуджана У. Траяноўскаму (г. Клімавічы).

Белыя: Крg1, Фd6, Лс7, Ке4, Кg5, пп: с2, d2, d5, f6 (9).

Чорныя: Крd4, Фа6, Лd3, Лh6, Сf1, Сh8, Кb6, Ке3, пп: g2, g3, h4 (11).

1. Кс3? але 1... Л:f6! 1. Фf4! ∼ ∼ 2. Кс3×.

1... Кb:d5 2. Кf3×, 1... Ке:d5 2. Ке6×.

III месца — В. Іванову (г. Барысаў).

Белыя: Крh5, Фb4, Лg5, Сb2, Сh7, пп: с6, d3, е5, g2 (9).

Чорныя: Крf4, Лс5, Лd4, Сb1, Се3, пп: с4, d5, f2 (8).

1. Фb8? ∼ 2. е6, Фf8, Лg4×, але 1... Сd2!

1. е6! ∼ 2. Фb8×, 1... Лс6, Ле4 2. Фf8, Лg4×.

IV месца — В. Іванову (г. Барысаў).

Белыя: Крh2, Фh4, Ла1, Лс1, пп: е2, g5 (6).

Чорныя: Крb2, Сh7, Кf8, пп: b3, f4 (5).

1. Фf2? Сb1! 1. е4! ∼ 2. Фf2×. 1... fе3 2. Фd4×, 1... С:е4 2. Фh8×.

V месца — В. Волчак (Лідскі р-н).

Белыя: Кре2, Фа8, Лb5, Сf5, п. с3 (5).

Чорныя: Кра1, Са7, Кb7, пп: а2, с5 (5).

1. Фh8? с4! 1. с4! ∼ 2. Фh8×. 1... Кd8, Сb8 2. Фh1, Лb1×.

М. ХРАМЦЭВІЧ,
суддзя конкурсу.

КАСТРЫЧНІК

НАРОДНЫ КАЛЯНДАР

3 кастрычніка. Астап, Міхаіл, Хвёдар, Алег. На Астапа прыкмячалі вецер: калі ён з поўначы — да халадоў, з поўдня — будзе цёпла, з захаду — да дажджоў, з усходу — на добрае сухое надвор'е. Калі ў гэты дзень цёпла і ляціць павуцінне — восень будзе добрая, і да снегу далёка.

7—14 кастрычніка. Тыдзень перад святам Пакрова на Мядзельшчыне называўся «бабіным летам» (у адрозненне ад амаль паўсюднага верасноўскага). Усе дні «бабінага лета» загадзя «раздаваліся» «бабулям», якія прымалі роды ў наваколлі: панядзелак — Тэклі, аўторак — Юстыні, серада — Марцэлі і г. д.

9 кастрычніка. Іаан Багаслоў (благаслоў, багуслаў, «шаптун»). Галоўнай прыкметай дня быў пачатак восеньскіх вяселляў — сваці і жаніхі вялі размову пра дзяўчат на выданні, што знайшло сваё адлюстраванне ў прымаўцы: «Іван Багуслаў дружкоў разаслаў».

14 кастрычніка. Пакроў. (Пакравы, Пакрова). Царква гэта слова тлумачыла літаральна: пакроў (пакрывала) Боскай Маці. У народзе гэта паняцце мела больш шырокі сэнс: «Святы Пакроў накрыў зямлю тоўстым лістом, маладым сняжком, ваду лёдам, пчалу мёдам, рыбу лускай, дрэва карой, птаху пяром, дзеўку чапцом», «Святы Пакроў стагі пакрыў: першы стажок-дранічкамі, другі стажок—саломкаю, трэці стажок —белым снегам». У гэты дзень Бог запячатвае зямлю, і да вясны ніхто не можа знайсці скарбаў.

Пакроў лічыўся надзейным паказчыкам у прагнозах надвор'я на цэлыя поры года: «Калі да Пакрова дня снег не пакрые зямлю, то і на Каляды не будзе снегу», «Якое надвор'е ў дзень Пакрова, такое яно і будзе ўсю зіму да вясны».

Асабліва пільна сачылі на Пакроў за напрамкам ветру: з якога боку ён быў у гэты дзень, з таго ж галоўным чынам будзе дзьмуць і ў бліжэйшую зіму.

Як сцвярджала прымаўка, «Ад Пакрова ўжо дзеўка гатова». З маразамі дзяўчаты прасілі святы Пакроў накрыць іх галаву вянком (чапцом): «Пакравы прыйдуць — дзеўкі галаву накрыюць». Калі ж вяселле на гэты раз абмінала хату, то «Праходзіць Пакрова —раве дзеўка, бы карова».

14—21 кастрычніка. Тыдзень пасля Пакрова на Мядзельшчыне называўся «дзявоцкім летам», у адрозненне ад «бабінага». Усе дні размяркоўвалі паміж дзеўкамі і дзяўчынкамі, якіх ужо прынялі «у дзеўкі», і варажылі пра добры характар будучых маладух.

20 кастрычніка. Палагея, а таксама Сяргей — гэты дзень у асобных месцах лічыўся пачаткам зімы.

25 кастрычніка. На трэцім тыдні пасля Пакрова, у суботу (дата непастаянная), напярэдадні Змітравага дня па ўсёй Беларусі адзначаўся агульны памінальны абрад, вядомы як восеньскія (Змітраўскія) Дзяды.

Уладзімір ГОЙТАН

Пятля Барады

З архіваў КДБ

(Заканчэнне. Пачатак у №№ 184, 185, 187, 188, 190).

А вось версія наконт гэтага былога старшыні аблспажыўсаюза І. Чачырына, выкладзеная следчаму:

— Дзесьці ў ліпені 1967 года да мяне ў госці прыехалі пляменніца жонкі Валянціна Рамнава з мужам Уладзімірам. Яны і папрасілі дапамагчы набыць машыну. Перадалі мне 900 рублёў, а пазней яшчэ пераслалі ў пасылцы 300. Я папрасіў Бараду, каб ён аформіў гэты матацыкл праз базу райспажыўсаюза. Пры сустрэчы ўручыў яму 1.250 рублёў, у тым ліку 50 рублёў за дастаўку. Што датычыць прадуктовых заказаў, якія дастаўляліся мне Барадам, а іншы раз яго людзьмі, то за іх я разлічваўся. Але Барада не забіраў грошы, гаварыў: потым разлічымся. Усяго я бясплатна атрымаў ад яго прадуктаў на суму не менш як 200 рублёў. Гэтыя грошы гатовы вярнуць дзяржаве.

Дарэчы, былы старшыня Віцебскага аблспажыўсаюза вярнуў 200 рублёў, на што ў справе ёсць прыходны ордэр. Ужо і гэта доказ таго, што старшыня Віцебскага аблспажыўсаюза, іншыя кіраўнікі абласнога і раённага звяна ведалі хабар. Не мае значэння чым — грашамі ці, як Чачырын, прадуктамі. Але вось што дзіўна: ніхто з іх не сеў на лаву падсудных. Не ўсё зразумела і з гэтым матацыклам: за якія грошы ён набыты.

Падкормліваў Барада і намесніка старшыні Віцебскага аблвыканкома І. А. Собалева. Дзіўна тое, што Іван Аляксандравіч доўгі час працаваў старшынёй Віцебскага абласнога камітэта партыйнага і дзяржаўнага кантролю, па абавязку службы павінен быў змагацца са злоўжываннямі. З іншымі змагаўся, а сам... У час сустрэчы са следчым змушаны быў прызнацца, што атрымаў ад Барады 10 кілаграмаў цяляціны, прама дамоў яму прывозілі з Оршы каўбасу, вэнджаніну, яблыкі... І ён узяў у касу 30 рублёў.

Рэгулярна наведвалі райспажыўсаюзаўскія «карабейнікі» і кватэру былога старшыні Аршанскага райвыканкома, а затым загадчыка аддзела паліва Віцебскага аблвыканкома Н. С. Прышчэпава. І ён быў ласы на дармавыя каўбасы, вэнджаніну, агародніну і фрукты. Пасля сустрэчы са следчым яму таксама прыйшлося расказаць на 300 рублёў.

А як жа «розум, гонар і сумленне нашай эпохі» — першы сакратар Аршанскага райкома партыі М. Л. Іваноў? Няўжо і яму, кіраўніку раёна, так сказаць кіруючай і накіроўваючай сіле, таксама былі ўласцівы «маленькія чалавечыя слабасці»? На жаль. Дарэчы, вось яго ўласныя паказанні ў якасці сведкі.

— Усяго я купіў і атрымаў у Барады розных прадуктаў прыкладна на 1200 рублёў, — расказваў Мікалай Іванавіч. — За ўсім гэтым звычайна пасылаў вадзіцеля райкома партыі Сяргея Бярозкіна, даваў яму грошы для разліку. У асартымент уваходзілі рыба, ікра, мяса, вэнджаніна, каўбаса, кансервы, каньячна-гарэлачныя вырабы. Усё гэта на месцы ўпакоўвалася ў кардонныя скрыні. Здаралася, пасылаў вадзіцеля без грошай, але тады разлічваўся пазней. [illegible]

Неяк я папрасіў старшыню райспажыўсаюза купіць халадзільнік «ЗІЛ» за 350 рублёў. На кватэру яго даставілі Шахцёр і двое рабочых. У размове з Барадой сказаў, што дома ў мяне ёсць стары халадзільнік «Саратаў». Ён паабяцаў яго прадаць. У хуткім часе забраў, а праз некалькі дзён паведаміў, што халадзільнік прададзены за 130 рублёў. Пры сустрэчы я ўручыў яму яшчэ 220 рублёў у якасці платы за новы «ЗІЛ». Прызнаю, што купляючы такім чынам тавары, прадукты, я рабіў незаконна. Акрамя таго, некалькі разоў праз райспажыўсаюз купляў касцюм, чаравікі, футравыя шапкі, пасцельную бялізну. Іншы раз прыходзіў на базу разам з жонкай. Неяк у 1969 годзе разам з Барадой і іншымі кіруючымі работнікамі давялося абедаць у кафэ «Сустрэча». Елі, пілі. Хто за ўсё гэта плаціў — не ведаю.

Што і казаць, прызнанні вельмі красамоўныя. Прывозілі прадукты, тавары, хадзіў з жонкай атаварвацца на гандлёвыя базы, — адным словам, усюды і заўсёды адчуваў сябе гаспадаром. І не выпадкова ў час допыту Барада і яго «гаспадара» Іванова не называў. Такое аблічча першага сакратара райкома. Беручы прыклад з «шэфа», і іншыя стараліся ўрваць кавалак.

[illegible]

— Прадукты мне даваў дастаўляў Ілля Глезін, — раптам прызнаўся ён у час чарговага допыту. — Груз звычайна накладаў у маім хлеўчуку, куды ад якога я яму даў. У пасылкі быў, як правіла, каўбаса, каўбасы, ікра, яршы, вэнджаныя прыкладна 10 кілаграмаў, сотні яек, кілаграмы пяць цяляціны. Адначасова паступалі... [illegible]

Пасля гэтага сведчання ... [illegible] ...

Ішлі дні, месяцы. Усё новыя і новыя факты. Прызнанні ... [illegible] ... Барада ... [illegible] ... Многія вярнулі ў казну набытае незаконным шляхам.

А потым быў суд. М. Барада атрымаў 15 гадоў, столькі ж — Я. Рыжык і некаторыя іншыя. У агульнай складанасці дзялкі злачыннай шайкі атрымалі 205 гадоў турэмнага зняволення.

ДА ЎВАГІ ЧЫТАЧОЎ!

Цалкам дакументальную аповесць Уладзіміра Гойтана вы зможаце прачытаць у часопісе «СЫЩИК», які пачынае выходзіць у Беларусі з кастрычніка.

— Наш часопіс будзе расказваць не толькі аб самых гучных справах МУС і КДБ, — гаворыць яго галоўны рэдактар, пісьменнік Мікалай ЧАРГІНЕЦ, — мы пазнаёмім чытача з лепшымі творамі дэтэктыўнага жанру Беларусі, іншых рэспублік, шэдэўрамі замежных дэтэктываў.

— Як будзе выглядаць ваш часопіс і якая яго цана?

— Фармат і аб'ём — такія ж, як і ў «Полымя». Цана — 5 рублёў.

А як яго набыць? Каб загадзя прачытаць першы нумар «СЫЩИКА», павінен паштовым пераводам ці праз Ашчадны банк пералічыць на разліковы рахунак 467704 у Белпрамбудбанку 5 рублёў і прыслаць квітанцыю аб гэтым па адрасу: г. Мінск, [illegible], рэдакцыя газеты «На страже Октября», часопіс «СЫЩИК».

ВАША САМААДЧУВАННЕ

Вучоныя лабараторыі медыка-экалагічных праблем прафілактыкі інстытута клінічнай і эксперыментальнай медыцыны Сібірскага аддзялення АМН СССР раюць людзям стомленым і фізічна аслабленым, хвараватым паберагчыся 2, 9, 10, 18, 25 і 29 кастрычніка. У гэтыя дні магчымы змяненні псіхаэмацыянальнага стану, могуць узнікнуць праблемы ў час прыняцця рашэнняў, сапсавацца дзелавыя сустрэчы.

На поўнач ад Мінска

Як змяняліся абрысы Беларусі на геаграфічнай карце Еўропы ў 20—40-х гадах нашага стагоддзя

Гісторыя без «белых плям»

ГОСУДАРСТВЕННАЯ ГРАНИЦА ЛИТВЫ. ГРАНИЦА МЕЖДУ СССР И ЛИТОВСКОЙ РЕСПУБЛИКОЙ, УСТАНОВЛЕННАЯ ДОГОВОРОМ. ГРАНИЦА ОБОЮДНЫХ ГОСУДАРСТВЕННЫХ ИНТЕРЕСОВ СССР И ГЕРМАНИИ.

На карце: сталінскі падарунак Літоўскай Рэспубліцы (1939 г.), або вынік пакта Молатава—Рыбентропа, які «забыліся» апратэставаць літоўскія дэлегаты на З'ездзе народных дэпутатаў СССР. **(Карта з газеты «Советская Белоруссия», 1939 г., №237.)**

Брэсцкі мір стварыў для бальшавікоў «добры» прэцэдэнт гандлю зямлёй, якая фактычна ім не належала. Да гэтага метаду ў сваёй палітычнай эквілібрыстыцы яны звярталіся неаднаразова. Наступным крокам у такой палітыцы было «вырашэнне» Віленскага пытання.

Яшчэ пад германскай акупацыяй Літоўская Тарыба выдала 11 снежня 1917 г. дакумент, у першай частцы якога заяўляла аб стварэнні літоўскай дзяржаўнасці, а ў другой звярталася да кайзера з просьбай аб дапамозе, таму што Тарыба «стаіць за цвёрдыя саюзныя сувязі Літоўскай дзяржавы з Германіяй». Але нават пасля такога рэверанса Германія не прызнала незалежнасці Літвы. Толькі праз два месяцы — 16 лютага 1918 г. літоўцы рашыліся на абвяшчэнне дэкларацыі аб суверэнітэце. Але і гэты акт не стварыў новай дзяржавы: Германія прызнала Літву, але толькі як частку сваёй імперыі.

Улада Тарыбы існавала на тэрыторыі сямі паветаў былой Ковенскай і паўночнай часткі некаторых паветаў Віленскай губерні. (Паветы — Уцянскі, Панявежскі, Вількамірскі, Цельшаўскі, Шавельскі, Расіенскі і інш.). Гэты рэгіён, адрэзаны ад мора і размешчаны ў баку ад галоўных еўрапейскіх шляхоў зносін, не цікавіў у першую чаргу ўлады імперскіх краін. Гэта было другаснае пытанне.

Галоўныя акты трагедыі разгортваліся на поўдзень ад яго. Таму Германія, згадзіўшыся з узнікненнем гэтага дзяржаўнага ўтварэння на ўсход ад межаў Прусіі, даволі спакойна назірала за той валтузнёй, якая адбывалася ў самой Тарыбе паміж прыхільнікамі розных палітычных плыняў. Пасля ж лістападаўскай рэвалюцыі 1918 г. у самой Германіі ёй увогуле не стала часу і патрэбы ў гэтым, бо гарэла ўласная хата.

На тэрыторыі Віленскай губерні, дзе сустракаліся спарадычныя літоўскія паселішчы, пад уплывам бальшавікоў 16 снежня 1918 г. у Вілейцы быў абнародаваны маніфест аб стварэнні альтэрнатыўнай — Літоўскай Савецкай Рэспублікі, якая была тэрмінова прызнана РСФСР праз чатыры дні пасля яе абвяшчэння.

У дэкрэце, падпісаным У. Леніным, гаварылася, што ўрад Савецкай Расіі прызнае незалежнасць Літоўскай Савецкай Рэспублікі. Яшчэ б не прызнаць свайго роднага дзіцяці!

Але вернемся з Вілейкі ў Вільню.

Разам з адыходзячымі кайзераўскімі войскамі ў канцы 1918 — пачатку 1919 г. горад пакінулі і ўлады Літоўскай Тарыбы. Ужо 2—3 снежня 1919 г. буржуазны ўрад Слjoжавічуса пачаў сваю працу ў законнай сталіцы Літвы — Коўне. Пры адыходзе нямецкіх акупацыйных часцей папрапольску настроеная частка насельніцтва спрабавала ўзяць уладу ў свае рукі, але 5 студзеня 1919 г. Вільня была занята войскамі Чырвонай Арміі.

Праз месяц у Беластоку быў падпісаны сакрэтны дагавор паміж камандаваннем Польшчы і Германіі, у адпаведнасці з якім апошняя прапускала бесперашкодна польскія ўзброеныя фарміраванні праз тэрыторыю, акупіраваную ўласнымі войскамі. Створаная па загаду бальшавікоў Літоўска-Беларуская Рэспубліка нават пры дапамозе Чырвонай Арміі не магла ўтрымаць сваіх пазіцый. Пад ударамі польскіх войскаў і са зменай геапалітычных абставін яна ў ліпені-верасні самаліквідавалася.

19 красавіка 1919 г. польскія войскі ўзялі прадмесці Вільні, а 21-га поўнасцю авалодалі сталіцай Літоўска-Беларускай Рэспублікі. Да восені 1919 г. на ўсёй яе тэрыторыі была задушана савецкая ўлада. У паўночным накірунку Польшча імкнулася болей звяртацца да дыпламатычных захадаў. Тым больш, што гэтага патрабавалі і краіны Антанты. Рашэннем Вышэйшай Рады Антанты ад 18 чэрвеня і затым ад 27 ліпеня 1919 г. былі праведзены дэмакрацыйныя лініі, якія раздзялілі канфліктуючыя польскі і літоўскі бакі. У адпаведнасці з гэтым рашэннем за акупацыйнымі (польскімі) ўладамі быў пакінуты Віленскі край. У гэтым жа годзе пачаліся перагаворы паміж польскімі і тарыбаўскімі ўладамі аб стварэнні антысавецкага хаўрусу. Літва была гатова падпісаць пагадненне з умовай аддання ёй Вільні, палякі ж згаджаліся на ўтварэнне канфедэрацыі з Літвой, а Вільна, Коўна і Гродна, дзе літоўскае насельніцтва (акрамя Коўна) складала мізэрны працэнт, павінны былі атрымаць статус асобных кантонаў. Літоўцы скардзіліся ва ўсіх інстанцыях і на ўсіх пасля гэтага рашэння. Каб спыніць размовы, палякі прапанавалі правесці плебісцыт на Віленшчыне. Такі паварот спраў, вядома, не задавальняў Літву, яе ўрад добра прадбачыў вынікі плебісцыту, таму катэгарычна выступіў супраць яго. Непрыхільнасць польскага ўрада штурхнула Тарыбу ў абдымкі бальшавікоў. Тым больш, што воінскае шчасце адвярнулася ад Польшчы, і Чырвоная Армія распачала імклівы наступ.

Перагаворы паміж Літоўскай Рэспублікай і РСФСР пачаліся 7 мая 1920 г. Каб мець аўтарытэт у вачах Крамля, міністр замежных спраў Літвы Вальдэмарас у адным з інтэрв'ю (11 чэрвеня) заявіў: «Польшча вядзе палітыку авантур... Польшча стварае штучную Беларусь і незалежную Украіну, лёс якіх Літва лічыць пытаннем рускай унутранай палітыкі... Літоўцы хутчэй адмовіліся б ад Вільні, чым згадзіліся б на канфедэрацыю з Польшчай». І гэта ў той час, калі раней самой жа Тарыбай была прызнана БНР!

Перагаворы працягваліся амаль два месяцы — літоўскі бок імкнуўся іх зацягнуць, сочачы за дзеяннямі Чырвонай Арміі. Савецкай Расіі дагавор быў неабходны, каб засцерагчы флангі ад магчымасці канцэнтрацыі там варожых сіл. Але кіраваўшыя ў Маскве бальшавікі таксама думалі, як падвесці міну пад свайго саюзніка. Кожны скарыстаў свае магчымасці як найлепш.

12 ліпеня 1920 г. у Маскве быў падпісаны дагавор паміж Савецкай Расіяй і Літвой, [illegible] Віленскай губерні, разам з Вільняй, Літве. Але гэта быў не адзіны расійскі «падарунак» літоўцам за кошт беларусаў: у артыкуле XII п. 2 гаварылася: «...у бліжэйшых да межаў Літвы мясцовасцях і па магчымасці бліжэй да сплаўных рэк і чыгунак прадаставіць літоўскаму ўраду права рубкі лясоў на плошчы ста тысяч дзесяцін на працягу дваццаці год лесанарыхтоўчых плошчаў па планах Расійскай лясной гаспадаркі». Такім чынам, мусілі быць высечанымі звыш 118.478 гектараў беларускіх лясоў. Далей у якасці «пасашка на дарогу» расійскі ўрад абавязваўся выдаць тры мільёны рублёў золатам. Дагавор падпісалі А. Іофе, Ю. Мархлеўскі, Л. Абаленскі — з рускага боку, а з літоўскага — Н. Нарушэвічус, П. Клімас, С. Розенбаум, І. Вайколайціс, В. Рачкаўскас.

Трэба адзначыць, што, калі падпісваўся дагавор, Вільня яшчэ была ў руках польскіх войскаў, толькі 14 ліпеня пасля жорсткіх баёў часці Чырвонай Арміі ўвайшлі ў горад. Так савецкімі штыкамі літоўцы заваёўвалі сабе сталіцу. І ці толькі яе? У адпаведнасці з умовамі руска-літоўскага дагавора і беларуская Гародня мусіла перайсці да іх.

Але аб'ектыўны ход падзей скарэкціраваў іофаўскія дагаворы. У пачатку кастрычніка 1920 г. польскія воінскія часці перайшлі ў наступленне і занялі Віленскі край. На тэрыторыі, якая апынулася пад кантролем польскай адміністрацыі Жэлігоўскага, зноў паўстала пытанне плебісцыту.

Для назірання за плебісцытам Ліга Нацый прыслала камісію пад старшынствам палкоўніка Шардзіны. Апошні адхіліў патрабаванні Літвы і вызначыў плебісцытную тэрыторыю ад лініі Дзвіна — Вільня. Тады Тарыба адмовілася ад удзелу ў галасаванні.

У рэшце рэшт Жэлігоўскі вымушаны быў аб'явіць выбары ў мясцовы Сойм на тэрыторыі Сярэдняй Літвы, якая ўключала ў сябе паветы Віленскі, Трокскі, Свянцянскі, Лідскі, Ашмянскі і Браслаўскі. Як бачым, усе яны знаходзяцца па наш бок этнаграфічнай мяжы.

Віленскае пытанне вырашылася пасля пасяджэння Часовага сойма Цэнтральнай (Сярэдняй) Літвы, праведзенага ўладамі Жэлігоўскага. 20 лютага 1922 года аб'яўлена аб уваходжанні Сярэдняй Літвы ў якасці Віленскага ваяводства ў склад Польшчы. Трэба адзначыць, што беларусы байкатавалі выбары ў гэты сойм. Але як бы там ні было, «Сярэдняя Літва», праіснаваўшы з кастрычніка 1920 па люты 1922 г., вырашыла свой лёс. У сакавіку 1923 г. па дэмакрацыйнай лініі была зацверджана дзяржаўная мяжа паміж Літвой і Польшчай.

У 1939 годзе, яшчэ да пачатку ваеннай кампаніі супраць Польшчы, урад Германіі па розных каналах прапаноўваў Літве забраць Вільню. Прапановы былі сакрэтнымі. Па даручэнню міністра замежных спраў І. Рыбентропа яны былі перададзены паслом Германіі ў Літве Э. Цэхліным. Тыя ж прапановы паступілі і ад ваеннага прадстаўніка, палкоўніка Генштаба Э. Юста. Апошні ад імя камандавання вермахта абяцаў дапамогу літоўскай арміі ў паходзе на Вільню, падтрымку ваеннай авіяцыяй, браневікамі і цяжкай артылерыяй. Тое ж было паўторана і 13 верасня. Ужо згаданы палкоўнік Юст ад імя галоўнакамандуючага арміяй Германіі генерала фон Браўшыца і начальніка Генеральнага штаба генерала Кальдэра перадаў шчырыя парады камандаванню літоўскай арміі не губляць нагоды і абавязкова пачынаць ваенныя дзеянні супраць палякаў.

Анатоль ЦІТОЎ.

(Заканчэнне будзе).

Chardigny

Ад рэдакцыі:

Змяшчаючы ўрыўкі з гістарычнага нарыса Анатоля Цітова, газета не ставіць мэтай праецыраваць падзеі больш як паўвекавой даўнасці на сённяшнюю палітычную сітуацыю і адносіны паміж дзвюма суседнімі дзяржавамі—Рэспублікай Беларусь і Літоўскай Рэспублікай. Якой бы несправядлівай ні была воля гісторыі, мы павінны дакладна ўсведамляць: неабходна лічыцца з рэальнасцю і адчуваць вялізную небяспеку, якую можа выклікаць нават неасцярожны намёк на перагляд граніц.

Мы не заклікаем зноў дзяліць землі, на якіх спрадвеку жылі разам продкі нашых народаў-суседзяў. Але ў той жа час лічым: беларускі народ мае права і павінен ведаць сваю гісторыю — хаця б дзеля таго, каб не знайшлося зноў ахвотнікаў перакройваць карту нашай маладой дзяржавы па ўзору сталінскіх імперскіх амбіцый.

ТЭЛЕБАЧАННЕ

2 кастрычніка

Праграма Беларускага тэлебачання

8.30. Раніца рэспублікі.
8.40. Праграма перадач.
8.45. «Расказ аб агатах». Кінанарыс.
9.00. Тэлебачанне — школе. Прыродазнаўства. 3-ці клас.
9.20. «Воранаўскія кадрылі», «Жывая дрэва душа». Тэлевізійныя дакументальныя фільмы.
10.00. На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.
12.00. Фільм-канцэрт.
12.30. На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.
15.15. Праграма перадач.
16.00. На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.
18.00. Футбол. Чэмпіянат СССР. «Днепр» (Магілёў) — «Ніва» «Цярнопаль». 2-гі тайм.
18.50. Рэклама.
19.00. Панарама.
19.25. Наш каментарый.
19.30. Ураджай-91. Уборка бульбы ў гаспадарках Гродзенскай вобласці.
20.00. Рынак. Магілёўскі хімзавод «Зара»: шлях да акцыянернага прадпрыемства.
20.30. Свабоднае слова. Выступленне пісьменніка Л. Караічава.
20.40. Рэклама.
20.45. Калыханка.
21.00. «Быт, быт, быт». Тэлевізійны дакументальны фільм.
21.40. Візнесклуб «Партнёр» прапануе.. Біржавыя навіны.
21.45. На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. Пасля заканчэння — «Лета было толькі дзень». Тэлевізійны мастацкі фільм.

Першая праграма

6.30. Раніца.
9.05. «Легенда возера Парвана». Мультфільм.
9.20. Футбол. Кубак УЕФА. 1/32 фіналу. «Тарпеда» (Масква) — «Гале» (Германія).
11.00. Фільм-балет.
11.45. Разам з чэмпіёнамі.
12.00. ТСН.
12.10. Дзіцячы музычны клуб.
12.40. Школа менеджэраў.
13.10. Мама, тата і я.
15.00. ТСН.
15.15. «Апошні рэпартаж». Тэлевізійны мастацкі фільм. 1-я серыя.
16.20. Дзіцячая гадзіна (з урокам англійскай мовы).
17.20. Палітычныя дыялогі.
18.05. Блакнот.
18.10. Планета.
18.55. Футбол. Кубак УЕФА. 1/32 фіналу. «Дынама» (Масква) — «Вацніза» (Венгрыя).
21.00. Інфармацыйная праграма.
21.40. Звычайная заграніца. «Шведскі стол». Фільм 1-ы.
22.10. Упершыню на экране ЦТ. Мастацкі фільм «Нягоднік».
23.45. ТСН.
24.00. Праграма Х.
1.00. Цяжкая атлетыка. Чэмпіянат свету.
1.45. Прэм'ера тэлевізійнага мастацкага фільма «Справа Сухаво-Кабыліна». Фільм І-ы «Пакінуць у падазрэнні». 3-я серыя.

Расійскі канал

8.00. Ранішняя гімнастыка.
8.20. Мультфільм.
8.30. Нямецкая мова.
9.00. Узыходжанне да прафесіі. Інжынер. «Майстры горнай справы».
9.35. Нямецкая мова.
10.05. Аўтарскія праграмы І. Савінай. «Тэатр М. М. Салтыкова-Шчадрына».
11.00. Палітычная праграма.
11.35. Тэатральны раз'езд. «Мяшчане» — праз 25 год.
12.35. Музычная калекцыя.
13.00. Калаж.
13.05 «Прыехалі на конкурс кухары». Тэлевізійны мастацкі фільм.
14.05. Прэм'ера тэлевізійнага дакументальнага фільма «Доля... долечка». 1-ы і 2-гі фільмы.
14.55. Іграе лаўрэат Міжнародных конкурсаў Дора Шварцберг (скрыпка).
17.00. Няхай жывуць людзі!
17.45. Мультфільм.
17.55. Клуб падарожнікаў (з сурдаперакладам).
18.55. Калаж.
19.00. Ва ўрадзе Расіі.
19.15. «Добра забытае старое». Аб адраджэнні народных традыцый.
20.00. Весткі.
20.15. Добрай ночы, малышы!
20.30. На сесіі Вярхоўнага Савета РСФСР.
21.00. Футбол. Кубак уладальнікаў кубкаў. 1/16 фіналу. «Рома» (Італія) — ЦСКА.
22.45. Музычная калекцыя.
23.00. Весткі.
23.15. Праграма Філа Донах'ю.

3 кастрычніка

Праграма Беларускага тэлебачання

8.30. Раніца рэспублікі.
8.40. Праграма перадач.
8.45. «Лета было толькі дзень». Тэлевізійны мастацкі фільм.
10.00. На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.
12.00. «Ахоўваецца дзяржавай», «Фантазія». Тэлевізійныя дакументальныя фільмы.
12.30. На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.
15.20. Праграма перадач.
15.25. Тэлебачанне — школе. Беларуская літаратура. 7-ы клас.
16.00. На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.
18.05. Зачытайце маё пісьмо...
18.10. Тыдзень беларускага ўрада.
18.25. Хакей. Чэмпіянат СССР. «Дынама» (Мінск) — «Дынама» (Рыга). У перапынках **(19.05)** — Панарама. **(19.55)** — Калыханка.
21.00. «Сільфіда». Фільм-балет.
21.30. «Залатое шыццё». Кінанарыс.
21.40. Рэклама.
21.45. На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. Пасля заканчэння — Крок.

Першая праграма

6.30. Раніца.
9.05. Дзіцячая гадзіна (з урокам англійскай мовы).
10.05. Футбол. Еўрапейскія кубкі. 1/16 фіналу.
11.45. Паводле зводак МУС.
12.00. ТСН.
12.10. «Месца здарэння — Лёшкаў луг» Тэлевізійны дакументальны фільм.
13.00. Дзелавы кур'ер.
13.15. «Асцярожныя казлы». Мультфільм.
14.15. Тэлемікст.
15.00. ТСН.
15.15. «Апошні рэпартаж». Тэлевізійны мастацкі фільм. 2-я серыя.
16.20. Музычная скарбніца. І.-С. Бах. Брандэнбургскі канцэрт № 6.
16.40. Свет захопленых. «Дай лапу, сябар».
16.55. Пункт гледжання.
17.40. Блакнот.
17.45. ... Да 16 і старэйшым.
18.30. ТСН. Міжнародны выпуск.
18.45. Выступленне лаўрэата тэлерадыёконкурсу «Галасы Расіі». В. Гантар (Екацярынбург).
18.55. Футбол. Еўрапейскія кубкі.
21.00. Інфармацыйная праграма.
21.40. Звычайная заграніца. «Шведскі стол». Фільм 2-гі.
22.10. «Сямейная хроніка старых знаёмых». Прэм'ера тэлевізійнага дакументальнага фільма «Каця». 1-я і 2-я серыі. У перапынку — Паводле зводак МУС.
24.00. ТСН.
0.25. Футбольны агляд.
0.45. Гутаркі з епіскапам В. Радзянкам. Перадача 8-я.
1.15. Цяжкая атлетыка. Чэмпіянат свету.

Расійскі канал

7.30. Брыдж. Тэлебіржа.
8.00. Ранішняя гімнастыка.
8.20. «Кот Базіліо і мышаня Пік». Мультфільм.
8.30. «Мы застаёмся». Тэлевізійны дакументальны фільм.
8.45. Іспанская мова.
9.15. Рытмічная гімнастыка.
9.45. Іспанская мова.
10.15. «Бурда модэн» прапануе...
11.00. «След».
11.35. Футбол. Кубак уладальнікаў кубкаў. 1/16 фіналу. «Рома» — (Італія) — ЦСКА.
13.05. Калаж.
13.10. «Родныя стэпы». Тэлевізійны мастацкі фільм.
14.15. «Радзіме пакланіцеся». Пра тургенеўскія мясціны Расіі.
15.20. Спявае народны артыст РСФСР І. Шакіраў.
17.00. Свет, у якім мы жывём. Дакументальныя фільмы рэжысёра Д. Садырбаева.
17.30. Прадпрымальніцтва і традыцыі.
17.45. Канцэрт ансамбля рускіх народных інструментаў «Фініст-балалайка» і Акадэмічнага хору рускай песні Дзяржтэлерадыё СССР.
18.25. Здароўе (з сурдаперакладам).
18.55. Калаж.
19.00. Парламенцкі веснік Расіі.
19.15. Грані.
20.00. Весткі.
20.15. Добрай ночы, малышы!
20.30. Сялянскае пытанне. «Новы фермер».
20.45. Партызан савецкага джаза. Сустрэчы з Аляксеем Казловым.
21.15. На сесіі Вярхоўнага Савета РСФСР.
21.55. Пятае кола.
22.55. Рэклама.
23.00. Весткі.
23.15. Пятае кола (працяг).

РАДЫЁ

3 кастрычніка

7.00 — «Радыёфакт». Ранішняя інфармацыйная праграма. 8.15 — «Вясковыя ростані». 9.15 — «Карані мае...». Нататкі М. Цанковай. Частка 1-я. 10.00 — на сесіі Вярхоўнага Савета Беларусі. 12.00 — радыёстанцыя «Саюз». 12.30 — на сесіі Вярхоўнага Савета Беларусі. 14.10 — «На хвалі часу». 14.40 — «Служба — дні і ночы». 15.15 — «Рамантыкі». 16.00 — на сесіі Вярхоўнага Савета Беларусі. 18.40 — «Пазіцыя наша такая». Публіцыстычна-палітычная праграма. 19.30 — гуманітарна-інфармацыйны канал радыёстанцыі «Беларуская маладзёжная». 20.15 — вячэрняя казка. 20.25 — «Дзень нашага жыцця». 20.45 — «Пошта радыё». 21.00 — «Ад шчырага сэрца». Музычная праграма па пісьмах. 22.15 — «Глядзі на мяне, як на роўню». Перадача пра беларускі фестываль мастацтваў інвалідаў. 22.50 — «Эканамічны дзённік». 23.15 — радыёстанцыя «Юнацтва».

НАДВОР'Е

2 кастрычніка

Усход, захад, даўжыня дня: Мінск — 6.12, 17.46, 11.34; Віцебск — 6.03, 17.35, 11.32; Магілёў — 6.01, 17.35, 11.34; Гомель — 6.00, 17.31, 11.31; Гродна — 6.29, 17.59, 11.30; Брэст — 6.22, 18.03, 11.36.

Сёння ўдзень па рэспубліцы чакаецца воблачнае з праясненнямі надвор'е, на большай частцы тэрыторыі дажджы. Тэмпература паветра ў Віцебску — 12—14, Гродна, Магілёве, Мінску — 12—15, Гомелі — 14—15, Брэсце — 15—17 градусаў цяпла.

У наступныя двое сутак па рэспубліцы месцамі кароткачасовыя дажджы, вецер паўночна-заходні — 6—11 метраў у секунду. Тэмпература паветра ўначы — 3—8, удзень — 8—13, па поўдню — да 16 градусаў цяпла.

Л. САНКЕВІЧ, інжынер-сіноптык.

СОВЕТСКАЯ БЕЛОРУССИЯ — СЁННЯ Ў НУМАРЫ

На шостай сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.

«Не толькі свайму народу, але і сусветнай культуры павінны несці мы свой дар». Да адкрыцця новага сезона.

«Кур'ер планеты». Агляд паведамленняў з-за рубяжа.

Саюзная і рэспубліканская інфармацыя.

«Беларусь — не выдумка». Роздум пісьменніка.

«Надлом». На злобу дня.

«Залатое дно». Фотарэпартаж.

«Кругагляд». Факты. Падзеі. Людзі.

«Ванга». Працягваем расказ аб балгарскай прадказальніцы.

Даведачнае бюро.

Галоўны рэдактар У. Б. НАРКЕВІЧ.

НАШ АДРАС: 220041, гор. Мінск, Ленінскі праспект, 77, рэдакцыя газеты «Звязда».

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 32-51-05, аддзела пісьмаў — 32-04-52; 32-41-92, рэкламы і аб'яў — 32-35-91, навін — 32-60-13.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні неабавязкова адлюстроўваюць пункт гледжання рэдакцыі.

Газета «Звязда» выходзіць згодна з адпаведнай пастановай Вярхоўнага Савета БССР, у якой запісана аб тым, што «Звяздзе» даручана шырока асвятляць ход нечарговай шостай сесіі Вярхоўнага Савета БССР.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку»

Тыраж 102.822. Індэкс 63850. Зак. № 191.

Выходзіць 250 разоў на год.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12